

Takurda-o Yohana

Rem-se ro n-me à:

M-zante 1:1-18

Yohana Wa-m-Yo'os un hun-ne m-ho un yandor
Yeso ne wu ur-takan 1:19-51

Senge-m Yeso n-me un hun-ne ye o-Gariri 2:1—
12:50

Ho-to ur-kom yow yow o-Urusharima ne 13:1—
19:42

M-ine ut-marimar un rwuun-mo un Wan-
Koyan ne cas 20:1-31

Ma-to ur-kom: Mo ken rwuun-mo cas mo un
Wan-Koyan n-me o-Gariri 21:1-25

Gom-ur waragte net

¹ Cin da-de ur-takan Gom-ur ro kon. Ka Gom-de
ne de ro mosse un Shir ne. Ka Gom-de komo de
ro Shir.

² Wu ro mosse un Shir ne cin ur-takan.

³ Un ka Gom-de, Shir nomte koyan. Shir ro un
nom yo ken rii-yo ba un wu á.

⁴ Wu wu ro wan-hoog, wu ya'e ko yo ke rii-yo
hoog à. Ka hoog-o ne, cecas-mo un hun-ne mo.

⁵ Mo ro ye m-dosse o-comb. Mo ro cecas-mo un
hun-ne. Ka comb-o hoks mo un ka cecas-mo á.*

⁶ Wu ken net-wu ro kon wu Shir tomne à, wu a
m-aag **Yohana** Wa-m-**Yo'os un hun-ne m-ho** à.†

* **Bor-o gaan:5 1:5** Ko: Comb-o hoks m-ryomos ka cecas-mo á.

† **Bor-o gaan:6 1:6** Hyen komo: Mati 3:1; Mark 1:4; Ruka 3:1-2.

7 Wu un haan wu ruruté hun-ne un su'e un ká wa-m-cecas-wu, remen ko wu ke net-wu, wu sheret be-de un ka wa-m-cecas-wu.

8 Yanze **Yohana** wu ro ka wa-m-cecas-wu á. Wu un haan remen wu suute ma-to un ka wa-m-cecas-wu.

9 Ka cecas-mo mo o-nip, mo carakse ko wu ke net-wu à, mo mo ro m-nekne n-me un hono o-dak.

10 Wu cowonte n-me un hono o-dak o wu nome à, amba hon dak un nap un wu ne á.

11 Wu un haan be-de un hun-ne ye un wu, amba ka hun-ne ye 'yarú wu.

12 Amba ye ken ye gokste wu. Ye shereg hi un de un ye be-de un wu. Bon ye gokse wu à, wu ya'ag ye o-cow, ye waragte yakar-ye Shir.

13 A ja'aste ye m-mat. Yanze mat-o un campo un ne'a-ne, ko mat-o un con-mo un campo á. Ay, mat-o un Shir o, wu muute ye yakar-ye un wu à.

14 Ka Gom-de waragte net har wu she'eturu be un na. A hyanag seps-mo un wu, seps-mo un wu komo un hon mo wan-gaan mo cot, wu rwuune be-de o-Tato shiishe m-yar o-nip ne à.

15 Wu wu **Yohana** rwore ma-to un wu. Wu 'yonsuru us-cor. Wu zee, "Wu wu um ruru no ma-to un wu, wu um zee, 'Wu roon n-jim un de à, amba wu aragte me. Cin n-ga ne ma wu ro kon, cin ba a un makt me.' "

16 Be-de un moor-to un yar-mo un wu o wu huu na nu-o so-o bim-o-bim.

17 Un kom-ut **Mosa** a ya'asunde o-karamsa, amba m-yar o-nip ne, be-ur Yeso **Kiristi** a ya'asunde na mo.

18 Yatt net-wu take hyan un Shir cas á, se Wà un wu ur-mat un hon-de un wu. Wu ro ragaan un Shir ne. Wu ro tara un kom-o ur-re de Shir à, wu ruru na bo Shir ro à.

*Yohana Wa-m-Yo'os un
hun-ne m-ho suute Yeso*

(Mati 3:1-12; Mark 1:1-8; Ruka 3:1-18)

19 Swo-us **Yohana** se ka, da-o sek-ye be-de un **Yahuda**-ne, ye o-Urusharima tome yan-**Cow un kon-se Shir** un **Rewi**-ne ne à. Ye he ye cit un **Yohana**, “¿Wò ro wan?”

20 **Yohana** yage ye m-ruru á. Wu rwuune ye cas, wu zee, “Me wu ro **Kiristi**† á.”§

21 To, ye cituru wu, “¿Wò ro wa? ¿Wò **Ereja** wu?”

Wu zeeru, “Ay.”

Ye zeeru wu, “¿Wò wu ro ka **wan-rwor un Ma-to Shir** wu, wu Shir zee wua 'yonsundu te untun **Mosa**?”

Wu dooru m-zee, “Ay.”

22 Ye zeeru wu, “To, ¿ruru te wo ro wa ne? Ruru te remen te ruruté hun-ne ye tomne te à, ¿ya wo m-zee un hi un du?”

23 **Yohana** zeeru ye, “Me wu ro ko-wan-eeg o un hun-ne o-dákár, wu **Ishayawan-Rwor un Ma-to Shir** rwore ma-to un wu à. **Ishaya** ro m-zee, ‘Zongu no remen haan-m Yawe.’* ”

24 Ka ye a tome ye he, ye cit un **Yohana** à, ye ro mosse un **Parisa**-ne ne.

† **Bor-o gaan:20 1:20** Wu Shir daagne à.

Hyen komo: Mara 4:5; Kara 18:15-18.

Hyen komo: Isha 40:3 (ut-Girik).

§ **Bor-o gaan:20 1:20**

* **Bor-o gaan:23 1:23**

25 Ye zeeru wu, “¿Yan yo wotte un yo'os un hun-ne n-te m-ho, wo **Ereja** á, wo ro ne **Kiristi** á, ¿wo ne ko-**wan-rwor un Ma-to Shir** á?”

26 **Yohana** zeeru ye, “Me no de m-**yo'os m-ho** m-ho. Wu ken ro ge be un no, wu no nape un wu ne á.

27 Me un ba wu m-woon be un no. Me bo'os um us ka'ante-to un wu á.”

28 To ka to un kor un be-de hun-ne ro m-aag o-Betanya, o ro pesto-de so un horan-de un Roog-o o-Joda à, be-de **Yohana** ro un yo'os un hun-ne n-te m-ho à.

Yeso Ca-yo Shir yo

29 Bo ish geste à, **Yohana** hyanburu Yeso ro m-nekne be-de un wu. Wu zeeru, “Gwoť no **Ca-yo Shir** yo deke **ba'as-to** un hono o-dak à!

30 Wu wu um zee no wu ken wu roon n-jim un de. Wu um zee no wu ro Wan-co re à, remen wu ro kon hono o-dak cin ba a ro makt me.

31 Me un hi un de, m-beerte wu, amba rii-yo rwo'e um haante yo'os un hun-ne m-ho à yo ro remen a rwuntuté wu cas be-de un **Isra-ne**.”

32 Ka da-o **Yohana** nomu se ka swo-se, wu zee: “Um hyanag o-Kukt m-kerkunde rwuun-mo n-ton untun o-gorop o ciruru un wu.

33 Me roa nep wu á, se de untu ka wu tomnu me um yo'os hun-ne m-ho ruru me à, ‘Ka wu o hyane Kukt-o kergunte o ciruru un wu à, wu he yo'os un hun-ne un **Kukt-o Shir**.’

34 Um hyanag komo um nomoste suute, wu ka wu ro **Wà-wu Shir**.”

*Yan-neke-m Yeso
ye wu ba'e m-daag cas cas à*

³⁵ Bo ish geste à, **Yohana** ro ge un yan-neke-mo un wu ne nen yoor.

³⁶ Bo Yeso ro m-arag à, **Yohana** ma'asuru wu m-gwotbe. Wu zeeru ye, "Gwotbe no **Ca-yo Shir!**"

³⁷ Bo ka yan-neke-mo un wu ne nen yoor, hogute ma-to un wu à, ye doruru Yeso n-jim n-jim.

³⁸ Yeso byanduru us-ajima ne, wu hyanuru ka yan-neke-m **Yohana** ye nen yoor-ye ro wu m-dond. Wu cituru ye, wu zee, "¿Ya no cone o?"

Ye zeeru wu, "Wa-us-Nap, ¿kene o o ro ur-she'et?"

³⁹ Wu zeeru ye, "Dond no me. Man kute no be-de um ro à." Un ká da-o ne kwom-us nass-se se m-rim, ye argu wu m-dore, ye wooru be-de wu ro ur-she'et à. Ye busuru taas ur-ho un wu ne.

⁴⁰ Andarawus, heno Simon Bitrus ne, wan-gaan-wu be-de un ká campo-ne ye hoge rii-yo **Yohana** ro m-rwor ye, dorute Yeso à.

⁴¹ Andarawus nekurú, wu ruru sek-wu un wu Simon Bitrus. Wu zee, "Caane, te hyanag **Mesaya,**[†]" (Ka gom-de, de a m-zee **Kiristi**[‡]).

⁴² Andarawus wooturu Bitrus be-ur Yeso. Yeso gwoturu Bitrus, wu zeeru wu, "Wo wu ro Simon wà **Yohana**, amba a eeg wo Kepas." (Gaan-to un jin-ur Bitrus ne ur-Ta'ar.)

Pirip ne un Nataniyar

[†] **Bor-o gaan:41 1:41** Wu Shir daagne à un rem-de ut-Ibra.

[‡] **Bor-o gaan:41 1:41** Wu Shir daagne à, wu waragte wan-bees un hun-ne.

43 Bo ish geste à, Yeso ro un ma-to m-ha raag-o o-Gariri. Wu hyanuru Pirip, wu zeeru Pirip, “Haan, o doru me.”

44 Pirip ko-wan-bo-o o-Besayada wu. Ye ro bo-o gaan Andarawus ne, Bitrus ne.

45 Pirip haaru rure un Nataniyar. Wu zeeru, “Te hyanag wu, wu **Mosa** un **yan-Rwor un Ma-to Shir** ne gene ma-to un wu à. Wu ro Yeso wà **Yusuhu**, ko-ya-o-Nazaret.”

46 Nataniyar zeeru Pirip, “¿Kashi un rii a rwuun un bo-o o-Nazaret?”

Pirip zeeru “Haan, o gut un hi un du.”

47 Ye neknuru. Ye woonuru be-ur Yeso. Da-o Yeso hyane Nataniyar ro m-woon be-de un wu à, wu zeeru, “Nataniyar, ko-**Isra**-wu o-nip wu ka, wu take raks un net à.”

48 Nataniyar zeeru wu, “Wuuu, ¿kene o nape me?”

Yeso zeeru wu, “Rii-yo Pirip agante wo, um hyeneste wo, da-o o ro un 'wun-de o-rum à.”

49 Nataniyar zeeru wu, “Wa-üş-Nap, wo wu ro **Wà-wu Shir**, ko-Gwomo-wu un dak-o o-**Isra**.”

50 Yeso zeeru wu, “¿Remen um zeeg um hyanag wo un 'wun-de o-rum, o o sherte ka bo-se ne? Um rurute wo wo hyen hyat-to jiishe to ka ut-moor à.”

51 Komo wu zeeru ye, “Me no m-rure o-nip, noa hyen a tikste Ton-o Shir, **yan-tom-ye Shir** ye ro m-kergende, ye ro m-da n-ton un **Wà-wu un net**.”§

§ **Bor-o gaan:51 1:51** Hyen komo: Taka 28:12.

Bor-us yoor

Ma-to_ur-ge un bo-o_o-Kana

¹ Bo a rewute ho-ut yoor à, ho-ur atette-de, a gak ur-ge o-Kana un dak-o o-Gariri. Reksute inu-o Yeso ro káne.

² A bandte Yeso un yan-neke-mo un wu ne un ká ge-de.

³ Bo ye woobute à, modi-mo, ye ro m-swo à, ye swooru mo, mo kenduru. Bo mo kendute à, inu-o Yeso haaru be-de un wu, wu zeeru, “Ka modi-mo o-biki mo teeste. Yett m-modi komo ne á.”

⁴ Yeso zeeru wu, “Inu, ¿ya nu’usu wo un me ne? Da-o re, o ungo wo á.”

⁵ Inu Yeso haaru be-de un ya-m-senge-mo ur-ge, wu ruru ye, “Ko yo ke rii-yo Yeso zee no, no nom, nom no yo.”

⁶ Káne ne, **Yahuda**-ne esste tur-ut cind-to a shabe ut-ta’ar à. To ye rotte ut-sapt bo **karamsa**-o zee à. Ka tur-to ko o ke ro m-re ut-dede ur-kwooz [20] ha-mo ur-kwooz ut-op [30].

⁷ Yeso zeeru ya-m-senge, “Doorunde no m-ho, no shoos ka tur-to.” Ye doorunduru m-ho. Ye shoosuru to un ish un ish.

⁸ Ká da-de ne Yeso zeeru ye, “Lib no ka ho-mo, no heete gos-wu, wu ur-ge.” Ye iburu m-ho, ye heeturu gos-wu wu ur-ge.

⁹ Ká gos-wu, wu ur-ge wu swooru ka ho-mo, mo warge m-modi à. Wu hyanuru ka modi-mo jiište mo ur-takan m-rwuun. Wu napu ne be-de ka ho-mo rwuune á. Amba ka ya-m-guw-ye, ye ibne ka ho-mo à ye nepse. Wu agnuru wu a gege ur-ge à.

10 Wu zeeru wu, “Ko wu ke net-wu de wu ro un rwunte un modi-mo m-rerem ur-takan. Da-o hamat-ne suuse ye ciks, wu busturu un mo ba m-rwuun kyak, amba wo ne, o essunduru ka mo jiishe à se m-moka o hante mo.”

11 To ka to ro hyat-to ur-takan, to Yeso nome o-Kana o un dak-o o-Gariri à. O wu rwuntute seps-mo un wu, yan-neke-mo un wu sheret un wu.

12 Bo ye caagute be-de ur-ge à, wu arguru m-neke bo-o o-Kapanahum un inu un wu ne, un hen-ne ye un wu ne, un yan-neke-mo un wu ne. Ye rewuru ut-ho ka co-se ne hiin.*

Yeso yanag ya-ut-baab un Pyo-o Shir
(Mati 21:12-13; Mark 11:15-17; Ruka 19:45-46)

13 **Biki-o m-Pas†** o un **Yahuda**-ne o ro yow yow, Yeso nekurū o-Urusharima.‡

14 Bo wu woobute o-Urusharima à, wu cowuru un **Pyo-o Shir**. Wu oss yan-baab-to un na, un ca-ne, un tantabara-ne. Komo wu hyanuru yan-shas-o un hwor ur-she'et tara tara.

15 Yeso gaaru rak-yo o-hu, wu yanuru kap mo un ye un **Pyo-o Shir** un ca-ye un ye ne, un na-ye un ye ne. Wu cakarsuru hwor-ye un ya-o-shas. Wu tuturu tebur-to un ye.

16 Wu zeeru yan-baab-to un tantabara, “Dos no saw-ut no, no ruut to m-moka m-moka. No muut hur-o Tato re be-de ut-baab á!”

* **Bor-uş yoor:12 2:12** Hyen komo: Mati 4:13. † **Bor-uş yoor:13 2:13** Biki-o Yahuda-ne rotte m-baks un ho-de Shir ruute ye o-Masar à. ‡ **Bor-uş yoor:13 2:13** Hyen komo: Rwu 12:1-27.

17 Yan-neke-m Yeso baksuru unze gense to ro rem **Kiristi** be-de un Ma-to Shir unze, “Shir, me m-hoge un reeb-o un hur-o ru deen.”§

18 Sek-ye be-de un **Yahuda**-ne shasuru wu, ye zee, “To, ıto ke hyat-to to o he te m-kute, te nept unze Shir-ye zee wo o nom ka rem-se?”

19 Yeso shasuru, wu zeeru ye, “Hees no ka **Pyo-o Shir** o, ho-ut tet man 'yons o.”*

20 Sek-ye be-de un **Yahuda**-ne zeeru, “Se da-o a nome us-hak kwooz-ut yoor us-cind [46] à, a un ma-to un o, ıo o he m-zee un ya ne woà 'yons o un ho-ut tet?”

21 Ye napu ne ma-to Yeso rotte á. Amba da-o Yeso tane **Pyo-o Shir** à, wur-o un wu wu rotte ut-ma.

22 Remen kaane da-de a 'yonse wu ut-marimar à, yan-neke-mo un wu baksuru unze wu zeeğ kaane. Ye sheruru un Ma-to Shir ne to a gene à un ma-ut Yeso ne to wu rure ye à.

23 To, da-o wu ro'e o-Urusharima à, da-o un **Biki-o m-Pas**, hun-ne deen sheruru un jin-de un wu remen ye hyanag rem-se ut-hyat se wu ro m-nom à.

24 Wu ne un hi un de un wu, Yeso, wu ho'os o-wur un ye ne á, remen wu nepste hur-de un ko wu ke net-wu.

25 Yanze se a rurute wu bo hur-de un net ro á. Wu nepste bo hur-de un hun-ne ro à.

§ **Bor-üş yoor:17 2:17** Hyen komo: Bong 69:9. * **Bor-üş yoor:19 2:19** Hyen komo: Mati 26:61; 27:40; Mark 14:58; 15:29.

Bor-uş tet

Yeso un Nekodimu ne

¹ Wu ken ko-caari-wu ro kon be-de un **Yahuda**-ne, wu ro un kur-de un **Parisa**-ne à, a wu m-zee Nekodimu.

² Wu wu ha'e be-ur Yeso m-tet. Wu zeeru Yeso, "Wa-uş-Nap, te nepste, wo un rwuun be-de Shir, o yoosute hun-ne Ma-to Shir, remen yatt-wu he hoks-m nom un rem-se ut-hyat bo o ro se m-nom á, se de wu ro mosse un Shir ne à."

³ Yeso shasuru wu, "Me wo m-rure o-nip, o hogute. Un ya a ja'aste mat un net á, wua hyen gwomo-to Shir á."

⁴ Nekodimu zeeru, "¿Re ka ma-to he m-nome, a ja'aste net m-mat wu mongse à? ¿Wua hoks m-warag un men-ut inu un wu, wu ja'aste wu m-mat?"

⁵ Yeso zeeru wu, "Me wo m-rure o-nip. Un ba a makt net mat-o m-ho o-Kukt ne á, wu rott cow-yo wu hette m-cow un gwomo-to Shir á.

⁶ Net-wu a mate un wur-o un ne'a un campo ne à, net-wu temb. Amba Kukt-o ro m-mat o-kukt.

⁷ Remen kaane taase o hyen hyat-to um zette wo kaane á, 'Se a ja'aste mat-o ru.'

⁸ Yo-m ro m-hur be-de mo cone à. Wo m-hoge ras-o un mo temb, amba wo nap be-de mo rwuune á, yagunte o nept be-de mo ro m-ha à. Kaane o komo be-de un kap net-wu **Kukt-o Shir** ja'ase mat-o un wu à."

⁹ Nekodimu shasuru, wu zeeru, "To ka ma-to, ¿re o to he m-nome?"

¹⁰ Yeso shasuru wu, "Wo wu ro m-yoose un **Isra**-ne à, to ka ma-to komo, ¿wo nap un to ne á?

11 Me wo m-rure o-nip. Se rii-yo te nape à, un yo te hyane ne à, yo yo te no m-rure un ma-to un yo. No ne, no m-goks un rii-yo te no m-rure á.

12 ¿Re o un ya? Me no m-rure rem-se ro n-dak à, no goks ma-to un se á. Yagunte rem-se ro un Ton-o shir à, se se um he no m-rure ma-to un se, no gokste?

13 Yatt-wu take m-da n-Ton un shir á, wu hyenet bo ka rem-se n-Ton se ro á, se me **Wà-wu un net**, wu Shir tomne à.

14 Bo **Mosa** jakse hwo-yo o-kwom n-ton o-ce n-te o-dákár à,* se a jakste me **Wà-wu un net** kaane n-ton.

15 Yea jaks me n-ton o-**kan**, remen kap wu shere hur-de un wu be un de à, wu kumut hoog-mo ba m-ta.

16 “Remen was-mo Shir wasse un hono o-dak ne à, o hante wu tomonte mat-de un Wà un wu wan-gaan cot. Wu un nom kaane, remen bo un net-wu shere hur-de un wu be-de un wu à, taase wu sabre, amba wu kumut hoog-mo ba m-ta.

17 Shir un tomon Wà un wu hono o-dak, remen wu piishité hun-ne ut-ma á, amba remen hun-ne possuté ho-de un piish ut-ma un bu-yo un wu.

18 Kap bo un net-wu shere hur-de un wu un **Wà-wu Shir** à, a piishi wu ut-ma á. Amba wu shere hur-de un wu un **Wà-wu Shir** á, a regusute a komsute wu piishe ut-ma o ka, remen wu sher hur-de un wu un **Wà-wu Shir** wan-gaan cot á.

19 Ká piish-de ut-ma de de kà: Cecas-mo Shir cowonte un hono o-dak, amba hun-ne yaguru m-was un ka cecas-mo ne. Ye jiishte m-con o-comb,

* **Bor-üş tet:14 3:14** Hyen komo: Oog 21:9.

remen rem-se ye ro m-nom à, rem-uş yo-se se.

²⁰ Kap wu ro m-nom un rem-uş yo-se à, wan-yage to m-cecas wu. Wan-yage to m-cecas ne, wu ro m-eş m-ha be-de m-cecas á, un taase **ba'as-to** un wu rwuun cas, hun-ne hyen to.

²¹ Wu ro m-nom un rii-yo Shir cone à, wu ro m-ma'as m-ha be-de m-cecas, remen a rwuntute rem-se un wu uş-so-se cas. Da-o wu ro be-de m-cecas, hun-ne a nep unze un gwu-o Shir o wu nomte se."

*Yeşo un Yohana Wa-m-Yo'os
un hun-ne m-ho*

²² Bo Yeşo komte ut-ma un Nekodimu ne à, wu arguru m-ha un dak-o o-Judiya un yan-neke-mo un wu ne. Wu she'etunduru ka co se ne yan-ho hiin, wu ro m-yo'os un hun-ne n-me m-ho.

²³ Un ka da-o **Yohana** ro m-yo'os un hun-ne m-ho un de ken be-de de hun-ne ro m-aag o-Enon à yow yow un bo-o o-Sarim ne. Wu ro un yo'os un hun-ne un Roog-o o-Joda remen ho-m ro kon ka co-se ne deen mo bo'ose yo'os un hun-ne à. Hun-ne ma'asuru m-ha kane, a ro ye m-yo'os.

²⁴ (Yo ka un kor rii-yo a ke'et **Yohana** o-kur o m-ke'et.)†

²⁵ To, ma-ut sunuru yan-neke-m **Yohana** un wu ken ko-**Yahuda**-wu ne, ma-to un so'os uş-rem bo **karamsa**-o zee à.

²⁶ Yan-neke-m **Yohana** haaru be-ur **Yohana**. Ye zeeru wu, "Wa-uş-Nap, te un haan, te ruruu wo ka neş-wu, wu no rotte pesto-de o-Joda à, wu o

† **Bor-uş tet:24 3:24** Hyen komo: Mati 14:3; Mark 6:17; Ruka 3:19-20.

ruru te ma-to un wu à, wu ka un yo'os un hun-ne n-te m-ho. Hun-ne deen ye ro m-ha be-de un wu.”

²⁷ **Yohana** shasuru, “Yatt net-wu he kum un rii á, se yo Shir ya'anu wu rwuun-mo n-Ton à.

²⁸ No un hi un no yan-swo-üş re ye, remen um zeeg, ‘Me wu ro **Kiristi** á, amba a un tomon me um ja'asuté wu o-cow.’‡

²⁹ Be-de un biki-o ur-ge, wa-ur-ge-wu ro wan-ne'a un wu. Ko-nay-wu un wa-ur-ge-wu haane biki-o ur-ge à wu ro m-wase temb wu hogute cor-o un wa-ur-ge. Komo men-to un wu ro yaw yaw wu hoge wa-ur-ge teperte. Kaane o ka men-ut re shie m-yeyaw.

³⁰ Wu ne, gakte-mo wu waragte gos-wu, me ne gakte-mo um waragte rek-wu.”

³¹ “Wu rwuune n-Ton à, wu jiishe ut-gos kap. Bo un wu rwuune n-dak à ko-ya-n-dak-wu, rem-se ro n-dak à, se se wu ro m-rwor. Amba wu rwuune n-Ton à,

³² wu ro m-rwor un ma-to un ka rem-se wu hyande n-Ton à, un yo wu hogne ne à. Yatt-wu gokse ne ka ma-to á.

³³ Wu gokse ne ma-to un wu à, wu ka este Shir nip-o.

³⁴ Wu Shir tomne à, Ma-to Shir to wu ro m-rwor, remen Shir ro wu m-'ya un Kukt-o un wu ba ur-me'et.

³⁵ Tato-o waste un Wà un wu ne. Wu bopsute wu ko yo ke rii-yo un kom-to un wu. §

³⁶ Wu shere hur-de un wu un **Wà-wu Shir** à, wua kum hoog-o Shir o ba m-ta. Ye nome ne

‡ **Bor-üş tet:28 3:28** Hyen komo: Yoha 1:20. § **Bor-üş tet:35 3:35** Hyen komo: Mati 11:27; Ruka 10:22.

o-dorotte un ka Wà-wu ne á, yea hyen hoog á, ryaab-se Shir ro be-de un ye.”

Bor-uş nass

Yeso un ne'a-wu un ko-Samariya-ne

¹⁻³ **Parisa**-ne hogute wu ro m-kum un hun-ne yan-dor komo wu ro m-yo'os un hun-ne n-te m-ho, arge **Yohana**. (Myet un kaane ne, Yeso wu yo'os ye m-ho un hi un de un wu á, yan-neke-mo un wu ne ye). Bo Yeso hogute yo hun-ne ro m-rwor à, wu yaguru dak-o o-Judiya, wu warguru dak-o o-Gariri un yan-neke-mo un wu ne.

⁴ Se wu dorute cow-yo caate dak-o o-**Samariya** à.

⁵ Bo wu woote un o ken bo-o o a m-zee o-Sekar un dak-o o-**Samariya** à, yow yow un ma-de un dak-o **Yakubu** ne, o wu ya'ase wà un wu **Yusuhu** à,*

⁶⁻⁸ káne du-ur rowe de ma **Yakubu**. Yan-neke-mo un wu ne haaru o un rii-yo m-re o-bo. Bo hew-ur bo'oste Yeso à, wu she'eturu n-riib ur-du, n-noonho, ho-ur ro ur-hi ge. Da-de wu ro kane tara à, se wu ken ne'a-wu ko-**Samariya**, wu woounuru o-tur ne. Wu haante iib m-ho. Yeso zeeru ka ne'a-wu, “Ya me m-ho um su.”

⁹ Ká ne'a-wu zeeru, “¿Ya mossu na cen na, wotte me un kon-se un ho-mo m-swo? Wo ko-**Yahuda**-wu, me ne ko-**Samariya**-wu.” (Ka ne'a-wu zeege Yeso kaane remen **Samariya**-ne ye ro m-mosse ut-kom un **Yahuda**-ne á.)†

* **Bor-uş nass:5 4:5** Hyen komo: Taka 33:19; Josu 24:32.

† **Bor-uş nass:9 4:9** Hyen komo: Ezra 4:1-5; Nehe 4:1-2.

10 Yeşo zeeru ka ne'a-wu, "Wo ro nakke yar-mo Shir, un wu wu tomne ne à, o roa cit ka wu ro wo uş-kon o 'ye wu m-ho wu su à, wu roa 'ye wo ne ho-mo un hoog o su."

11 Ka ne'a-wu zeeru wu, "Gos-wu, wott rii-o m-iib m-ho á, du-de ka ne ur-duw ne. ¿Ke ne o o he kum un ká ho-mo mo ro un ya'u un hoog à, mo o he me m-'ya um suut?"

12 ¿Wo un jiish o tato na **Yakubu**, wu ubu na ka du-de, yakar-ye un wu su, komo un gut-to un wu ne kap to su?"

13 Yeşo zeeru ka ne'a-wu, "Bon net-wu ro m-swo un ka du-de à, wua do m-hoge o-**swoot** komo.

14 Amba net-wu he m-swo ho-mo um he wu m-'ya à, wua do m-hoge o-**swoot** á, har da-o ba m-ta. Remen ho-mo um he wu m-'ya à, moa warag untun yish-to m-ho un men-to un wu. Moa 'ye wu hoog-mo ba m-ta."

15 Ka ne'a-wu zeeru, "Gos-wu, 'ya me ka ho-mo um su un taase um ma'as m-hoge o-**swoot**, um ma'as m-haan iib m-ho."

16 Yeşo zeeru wu, "Ha o agan campo ru, no haan."

17 Ká ne'a-wu zeeru Yeşo, "Mett campo á."

Yeşo zeeru wu, "O rworog o Shir,

18 remen campo-ne taan gaag wo, ka wu o rotte ne m-moka o-hur à campo ru wu o-jip wu á."

19 Ka ne'a-wu zeeru Yeşo, "Gos-wu, um nak m-moka wo ko-**wan-rwor un Ma-to Shir** o ro.

20 Un ka haag-o, tat-ne te ne ro m-nome Shir m-guw. Amba no ne, **Yahuda**-ne no zee, udepe a nome Shir m-guw kane á, se o-Urusharima."

21 Yešo zeeru wu, “Ne'a, goks ma-ut re, da-o roon, o atte a do nome un Shir m-guw un ka Haag-o á, ko ne o-Urusharima á.

22 No **Samariya**-ne, no nap Shir ye no m-nome m-guw á. Te ne, **Yahuda**-ne te nepste Shir ye te m-nome m-guw à, remen cow-yo un gwu be-de un **Yahuda**-ne o yo rwuune.

23 Amba da-o roon, ko m-moka ma o nomoste, da-o a hette nome un Shir m-guw bo **Kukt-o Shir** dorutte à, komo un bu-yo un nip-o Shir. Remen gon ka hun-ne ye, ye he nome un Shir m-guw o-nip ne n-me o-Kukt à, gon un ye Shir o-Tato cone ye nome wu m-guw.

24 Shir Kukt-o. Kap bo un wu ro wu m-nome m-guw à, se wu nomo wu m-guw un kukt-o o-nip ne.”

25 Ka ne'a-wu zeeru Yešo, “Um nepste **Mesaya**‡ roon, da-o wu woone, wua ruru na ko yo ke rii-yo kap.”

26 Yešo zeeru wu, “Me ro wu, me wu ro ut-ma un wo ne à.”

27 A kane, ka **yan-neke-m Yešo** ye muunuru. Ye woon, ye 'woş ka ne'a-wu ro ut-orom un Yešo ne. Ye hyanuru hyat-to un kane. Amba, yatt-wu hokse hak o-nu, wu cit wu, wu zet wu, “¿Ya wo o-hoob?” Ko, “¿Ya o cone be-de un wu?”

28 Ka ne'a-wu ho'osuru o-tur n-riib ur-du. Wu arguru m-warag o-hur un ka bo-o o-rek o-rek. Wu wobe, wu zeeru hun-ne,

29 “Rwuun no, haan no gut net-wu ruru me kap bo un rem-se um wete m-nom à! ¿Ko wu ro **Kiristi**?”

‡ **Bor-us nass:25 4:25** Wu Shir daagne à un rem-de ut-Ibra.

³⁰ Hun-ne rwuunuru, ye ro wu un ha m-gwot.

³¹ Bo ka ne'a-wu heeste aag un hun-ne o-bo à, ka da-o **yan-neke-m Yeso** ye zeeru wu, "Wa-us-Nap, re rii-yo m-re."

³² Amba Yeso zeeru ye, "Um ro un rii-yo m-re ne, go un yo no nape á."

³³ Amba **yan-neke-m Yeso** ye ma'asuru ut-ma un hi un de un ye. Ye ro m-zee, "¿Ko wu ken net-wu un hante wu rii-yo m-re o?"

³⁴ Yeso zeeru ye, "Rii-yo m-re re yo ka, um nom o-dorotte un ma-to un wu tomnu me à, um komot senge-mo wu yasu me à."

³⁵ ¿No ka m-ma'as m-zee 'Kuks reng-uş nass a ceet m-ce'? Um zee no, das no ut-hi, no gut ut-kat, noa hyen to neneste. To conog m-ce.

³⁶ Bo ko-wa-m-ce ro m-karagse un hyo à, káane o komo wu he woot un hun-ne be-de Shir ye kumut hoog-o ba m-ta. Wa-ur-go un wa-m-ce ne yea nom o-zak be-ur gaan.

³⁷ Ka ma-to ro o-nip ne, wu ken ro ur-go, wu ken ro m-ce.

³⁸ Um tomog no be-de un kat-o no go ur-go un o á, no ce. Ye ken ye gwowog, no ceeru ka go-de un ye de."

Samariya-ne deen shereg

³⁹ To, **Samariya**-ne deen un ka bo-o ye sheruru hur-de un ye be-de un wu remen ma-to ka ne'a-wu rwore à. Wu zee, "Ka net-wu rurutu me kap rii-yo um nome à."

⁴⁰ Remen káane bo **Samariya**-ne woonte be-ur Yeso à, ye konuru wu, wu he wu rewé be-de un ye. Yeso rewuru káane ho-ut yoor.

⁴¹ Ye ken ye dooru sher un hur-de un ye be-de un wu deen remen ma-to wu rwore à.

⁴² Ka da-de ye zeeru ka ne'a-wu, "M-moka te hyanag wu un hi un te, te hogute ma-to un wu. Te ro m-she hur un te be-de un wu, yanze remen rwor-m ru á. Nip-o, wu ka **Wan-Gwu**-o un hono o-dak wu!"

Yeso dossute wà Gajem gom

⁴³ To, ka rew-mo un ho-ut yoor mo, mo wu rewe káne à, wu inuru. Wu ro m-ha dak-o o-Gariri.

⁴⁴ (Remen Yeso rworog un hi un de un wu, wu zee, "Wan-rwor un Ma-to Shir, rott m-sek un bo-o un wu á.")§

⁴⁵ Bo wu woote o-Gariri à, hun-ne goksuru wu ur-bon ne. Ye nomog kaane remen ye heeste ka **Biki-o m-Pas** o o-Urusharima, komo ye hyanag kap rem-se ut-hyat se Yeso nome à.*

⁴⁶ Wu dooru m-ha o-Kana un dak-o o-Gariri be-de wu muute m-ho, m-modi à. Wu ken ko-Gajem wu ro kon káne wu wà un wu ro un gom à un bo-o o-Kapanahum.†

⁴⁷ Bo wu hogute Yeso rwuunte dak-o o-Judiya à, Yeso muunte dak-o o-Gariri, wu haaru be-ur Yeso. Wu ro wu us-kon unze wu haan wu dosse wà un wu gom, wu ro un ma-to m-mar à.

⁴⁸ Yeso zeeru wu, "Nott m-she un hur-ur no á ko wan-gaan, se no hyanag rem-se ut-hyat."

⁴⁹ Ka Gajem-wu zeeru, "Gos-wu, hakkure haan rii-yo wà re meret."

§ **Bor-uş nass:44 4:44** Hyen komo: Mati 13:57; Mark 6:4; Ruka 4:24. * **Bor-uş nass:45 4:45** Hyen komo: Yoha 2:23. † **Bor-uş nass:46 4:46** Hyen komo: Yoha 2:1-11.

⁵⁰ Yeso zeeru wu, “Jo’obe, gom wà ru teeste.”

Ka net-wu sheruru un ma-ut Yeso ne to wu rwore à, wu arguru jo.

⁵¹ Bo wu rotte un jo à, ba wu un goshi wo o-hur, guw-ne ye un wu gonturu wu. Ye ruru wu, ye zee, “Wà ro un hoog ne. Gom teeste.”

⁵² Wu cituru ye da-o ka gom-o ho’ose wà hond hond à. Ye zeeru wu, “M-ryo hond hond kwom-o gaan yo n-noonho gom ho’ose wu.”

⁵³ Ka tato-o napuru unze un ka da-o Yeso zee wu, “Wà ru ro un hoog ne. Gom teeste wu.” Remen kááne, wu un yan-hur-o un wu ne ke’ke sheruru unze Yeso wu ro **Kiristi**.

⁵⁴ Hyat-ut ayoore-to ka to Yeso nome un dak-o o-Gariri, da-de wu rwuune dak-o o-Judiya.

Bor-üş taan

*Yeso taasute wu ken net-wu
gom un kaw-o o-Basayada*

¹ Bo un káne, Yeso haaru o ken biki-o un **Yahuda**-ne o o-Urusharima. Yeso haaru o.

² O ken ish-o ro kon o a m-zee *Ish-o un Ca* à. O ken kaw-o ro kon kane yow yow un o ne a o m-zee o-Basayada à, un rem-de un **ut-Ibra**.^{*} A rigimshite o un sak-ut taan.

³ Ya-üş-gom ro kon káne po-ne, un ryam-ne ne, un yan gom-o us-hwo ne. Ye ro domb domb.[†]

^{*} **Bor-üş taan:2 5:2** Ko: *rem-de ut-Arameki*. [†] **Bor-üş taan:3 5:3** Mo ken gen-mo un do: *Ye ro un ‘er-de 4un wan-tom-wu Wan-Koyan wu he’ente. Wu burut m-ho, remen wan-tom-wu Wan-Koyan ro m-ma’as m-he’en o-da o-da. Da-o wu he’ene, wu bure m-ho, net-wu ba’e m-he’ebe n-me m-ho à, gom taaru wu. Koyan gon gom-o rotte wu o ho’osuru wu.*

5 Wu ken net-wu be-de un ye wu nomog hak-ur kwooz un op us-eer [38] wu ro un ka gom-o.

6 Bo Yeso hyente wu à, wu nepste wu she'ete un ka gom-o ne. Yeso cituru wu, “¿Kò o conog a dossu wo ka gom-o?”

7 Ka wan-gom wu shasuru, “Gos-wu, ai, mett net-wu he me m-he'edbe m-ho, da-o **wan-tom-wu Shir** bure mo á. Da-o kap **wan-tom-wu Shir** he'ebe, wu bure m-ho, da-o me ine m-he'ebe, wu ken ba'uru me m-he'ebe.”

8 Yeso zeeru wu, “Ine ge! Mos rii-o ur-ruť o ru, o neke.”

9 Un gyept-o un yish, ka gom-o arguru wu m-ho'os. Wu mossuru rii-o ruť-o un wu. Wu arguru jo.

To, un ka Ho-de ne **Ho-de ur-Wuwe** de.

10 Remen kááne, sek-ye ye un **Yahuda**-ne zeeru wu a taase gom à, “**Ho-de ur-Wuwe** de. Udepe o mos rii-o ur-ruť o ru á.”[‡]

11 Wu shasuru ye, “Wu taasu me gom à, wu wu zee um mos rii-o ur-ruť o re, um arag jo.”

12 Ye cituru wu, “¿Wan wu ne zee wo o mos rii-o ur-ruť o ru, o neke?”

13 Amba wu a taase ka gom-o à, wu nap wu á, remen Yeso be'essute wu yagusute ka be-de remen moor-to un hun-ne.

14 Bo jimite à, Yeso hyanuru wu un **Pyo-o Shir**. Yeso zeeru, “A taasutu wo ka gom-o, o kumuste m-keker. Taase o do nom **ur-ba'as** á, untaase yo ken rii-yo yo jiishe yo ka à yo do wo m-kor.”

[‡] **Bor-us taan:10 5:10** Hyen komo: Nehe 13:19; Irmí 17:21.

15 Ka wu a taase gom à, wu haaru, wu ruru **Yahuda**-ne. Wu zee Yeso wu taasu wu ka gom-o.

Beeb-de un Wà-wu Shir

16 Bo wu rurute ye kááne à, **Yahuda**-ne inuru Yeso tep, ye zee, “¿Ya hante o taasute wu ka gom-o un **Ho-de ur-Wuwe**?”

17 Yeso shasuru ye, “Tato re ro m-senge ko da un ke. Me un ce re me m-senge ko da un ke.”

18 Ka da-de ne, **Yahuda**-ne inuru hoob-o un cow-yo ye bupt Yeso, ye hoot wu, remen ye hogute wu rworog kááne, ye hyanag wu yo'ogte **Ho-de ur-Wuwe**. Komo wu zeeg Shir Tato un wu. Wu muutte hi un de un wu hond hond un Shir ne.

19 Yeso zeeru ye, “Me no m-rure o-nip, me wu ro Wà be-de Shir o-Tato à, man hoks nom un rii á, se rii-yo um hyane Tato-o ro m-nom à. Remen kap mo un rii-yo Shir o-Tato ro m-nom à, ka bo-se ne Wà ro m-nom un ce un wu.

20 Tato-o ro m-was un Wà ne. Kap mo un rii-yo Tato-o ro m-nom à, wua kute yo Wà har rem-se jiishe se ka rem-se ut-hyat à se no hyan à, remen no hun-ne no hyenet ut-hyat.

21 Remen bo Tato-o ro m-'yons un margan-ne un hoog ne à, ka bo-se ne o komo Wà ro m-'yons be-de un ye wu daage à.

22 Tato-o ro un piishe un net ut-ma un hi un de un wu á. Amba wu bobsute Wà un wu beeb-de un piish ut-ma,

23 remen kap o un hun-ne ye'et Wà m-sek bo a un 'ya o-Tato à. Amba bo un wu yage 'ya un Wà m-sek à wu 'ya o ka o-Tato m-sek wu tomne Wà á.

24 Me no m-rure o-nip, kap net-wu ro m-hoge ma-ut re à, wu ro m-sheŕ un hur-de un wu, un wu tomne me komo ne à, wu ro un hoog-o un ba ma ta ne. A piishe wu ut-ma á, remen wu be'essute, wu possussute m-mar, wu woog be-de un kum un hoog.

25 “Me no m-rure o-nip, da-o roon, m-moka ne ma o nomoste, o margan-ne hette hoge un cor-o un **Wà-wu Shir** à. Ya-m-hoge ne yea nom hoog.

26 Remen bo Tato-o ro wan-hoog à, wan-'ya un hun-ne hoog, ka bo-se ne o ne Tato-o zee Wà un wu he m-warag wan-hoog wu ro un 'ya un hun-ne hoog komo à.

27 Wu ya'ag wu komo ne ur-beeb de un piish ut-ma, remen wu ro **Wà-wu un net**.

28 “Taase no hyen hyat-to un ka ma-to á, remen da-o roon da-o margan-ne ye ro n-me us-saag he hoge un cor-o un **Wà-wu Shir** à.

29 Ye hoge komo, yea rwuun. Ye nome yo ur-bon à, yea ine ha-mo un hoog. Ye nome ne yo-o à, yea ine ha-mo un piish ut-ma. §

30 Yatt-yo um he hoks m-nom un beeb un de á. Me de m-piish ut-ma temb bo Shir zee me à. No nak piish un ma-ut re hond hond o, yanze senge-m re mo um nomot yo um cone á, amba um nomot o rii-yo wu tomne cone à.

Ye su'e Yeso à

31 “Urege me su'e hi un de, to swo-us se se o-nip se á.

32 Amba wu ken wu ro me m-su'e. Bo wu ro me m-su'e à, um nepste un ka tor-se ne, se o-nip se.

33 No tomog hun-ne be-ur **Yohana** Wa-m-**Yo'os** un hun-ne m-ho, **Yohana** ne, wu wukunte no á. Wu runduru no o-nip mosse un ma-ut re ne.*

34 Amba kap un kááne ne, swo-se um rotte m-ya'as m-'wons un se ne à, swo-se un net se á. Men rwor kááne remen no bakste un ma-ut **Yohana** ne to wu rwore à, no kumut gwu be un de.

35 **Yohana** ne sha-mo ur-pitirra mo, de un 'ya un no m-cecas ur-bon ne à. No un reeb-o un ma-to un wu un ya o-da hiin.

36 “Amba swo-se um rotte à, se aragte se ma **Yohana** m-'wons remen senge-mo Tato-o ya'sunde me um nom à, mo mo me m-nom. Ká senge-mo ne mo me m-nom à, mo mo suu me a hette m-nap unze Shir o-Tato wu tomne me.

37 O-Tato komo o tomne me à, wu su'e me un hi un de un wu. No ne, no tak m-hoge un cor-o un wu á har no hyenet sha-mo un wu á.†

38 Ma-to un wu komo, to ro kon un hur-ur no á, remen no sher hur-ur no un me wu Shir tomne be un no á.

39 No ne komo un m-byarag un Ma-to Shir to a gene à. No m-hyan sa o zee noa kum hoog-o ba m-ta kane n-me. Ka takurda-to ne to ro me m-su'e.

40 Amba kap un kaane ne, no haan be un de, no kumut hoog á.

41 “Me was un bongon-de un ko-hun-ne á.

42 No ne, um nepste no was un Shir ne un hur-ur no á.

* **Bor-uş taan:33 5:33** Hyen komo: Yoha 1:19-27; 3:27-30.

† **Bor-uş taan:37 5:37** Hyen komo: Mati 3:17; Mark 1:11; Ruka 3:22.

⁴³ Rii-yo hante um zet kááne à, un beeḅ-de un wu de um haante, no goks me á. Wu ken wu haane un beeḅ-de un hi un de un wu, noa goks wu o-zak o-zak.

⁴⁴ ¿Noa sher hur-ut no un me ne? No m-hoge zak-o un bongon-de or no ne ro no m-nome à. Amba no was un bongon-de rwuune be-de Shir ne un hon-de un wu á.

⁴⁵ “No hyan no zee me wu he m-heet un gyekt-üş no be-de Shir á. Wu he gyekt-üş no à wu ro kon, wu ro **Mosa**, wu no ro o-sakto no zee wu he no m-bees à.

⁴⁶ No ro bokke ma-ut **Mosa**, no roa sher hur-ur no be un de, remen ma-ut re to **Mosa** gene.

⁴⁷ No sher hur-ur no un ma-ut **Mosa** ne á, ¿ke o no he hoks m-sheḅ un hur-ur no un ma-ut re ne?”

Bor-üş cind

*Yeso reegtute campo-ne
dugu-üş taan [5,000]*

(Mati 14:13-21; Mark 6:30-44; Ruka 9:10-17)

¹ Bo Yeso komte ut-ma un **Yahuda**-ne ne à, wu inuru, wu haaru pesto-de un Mar-o o-Gariri, (mo a m-aag *Mar-o o-Tiberiyos* à).

² Hun-ne ut-moor ne arguru wu m-dore remen ye hyanag rem-se ut-hyat se wu nome be-de un ya-üş-gom à.

³ Yeso ne, wu daaru n-ton o-haag un yan-neke-mo un wu ne. Wu she'eturu n-ton un ye ne.

⁴ Ye ro káne, da-o un **Biki-o m-Pas** o un **Yahuda**-ne wosonte yow yow.

⁵ Yeso dassuru ur-hi, wu hyanburu hun-ne ut-moor ne ye ro wu m-kawan. Wu zeeru Pirip, “¿Ke

ne_o a he oon un rii-yo m-re_yo a he m-ya'as un ka hun-ne_ye, ye_reet?"

⁶ Wu un zee_kááne remen wu megerté_Pirip. Wu un hi un de un wu, wu nepste_rii-yo wu he m-nom à.

⁷ Pirip shasuru_wu, "Ko_a oon rii-yo m-re_yo un guwus-de un reng-uş eer, yoa bo'os ko_wu ke net-wu kumut, wu re_á."

⁸ Wu ken wu ro kon be-de un **yan-neke-m Yeso**, jin-de un wu Andarawus (heno Simon Bitrus ne). Wu ruru_ye,

⁹ "Wu ken wan-campo_wu ro kon kàne un bos-to_ut-burodi ne_ut-taan un jan ne_yoor. ¿Amba yan ye_a bo'os hun-ne_o-hakt bo_ye_ro_ut-moor ne?"

¹⁰ Yeso zeeru_yan-neke-mo_un wu, ye_rure_hun-ne_ko_wu ke net-wu, wu she'et. Ká be-de ne_de ro_un gwo-ut yar-to_ne_deen. Hun-ne_she'eturu. Campo-ne_wooste_be-de un dugu-uş taan [5,000].

¹¹ Bo_ye_she'ette_à, Yeso dekururu_ka bos-to_ut-burodi to. Wu nomuru_ur-bongon be-de Shir. Bo_wu nomte_ur-bongon_à, wu wonguru_ka hun-ne_ye_kap. Wu wonguru_ye_ka jan-ye_komo. Ye_reeru, kowan wu ciig.

¹² Bo_ye_cikste_à, Yeso zeeru_yan-neke-mo_un wu, ye_karagse_ka to kwange_ye_à, taase to_naase.

¹³ Ye karagsuru_to_koor-ut op ut-yoor [12] be-de un ka bos-to_ut-burodi ut-taan to_ye_re, to_kwange_à.

¹⁴ Bo_hun-ne_hyente_ka rem-se ut-hyat se se Yeso nome_à, ye zeeru, "Nip-o, wu_ka wu_ro_ka **wan-rwor un Ma-to Shir** wu, wu he m-haan hono o-dak_à!"

15 Yeşo ne, bo wu nepste ye ro ut-zonge ye de_{kentu} wu ur-beeb, ye sagbuté wu ut-gwomo à, wu inuru káne. Wu arguru ja'as m-da o-haag un hi un de un wu.

Yeso hewete n-ton m-ho
(Mati 14:22-33; Mark 6:45-52)

16 Bo rim-m woonte à, **yan-neke-m Yeşo** arguru m-neke, ye ro m-he'ebe o-mar.

17 Bo comb-o nomoste à, Yeşo muun á. Ye cowuru o-hat. Ye conog m-pas de o-Kapanahum. Yeşo ne wu cow o-hat un ye ne á.

18 Mar-o taknuru o-zungo remen mo ken caari-mo m-yo mo ro m-dussunde à.

19 Ye nak hat-o m-ho be-de un hew-de un mer-ut tet ko ut-nass [kiromita 5 ko 6]. Ye hyanuru Yeşo wu ro ur-hew n-te m-ho. Wu ro m-nekne yow yow o-hat ne. Hur-ur huksuru yan-neke-mo un wu.

20 Ka da-de ne, Yeşo zeeru ye, "No hoge o-gyer á, me wu."

21 Bo Yeşo zette ye yage o-gyer, wu wu à, ka da-de ne ye esuru, ye de_{kuru} wu o-hat. Bo wu cuwte o-hat à, ye gu_t, ye 'woş ye wooste n-riib n-dak o ye ro m-ha à.

Hun-ne deen hok Yeşo

22 Bo ish geste à, ka moor-to un hun-ne ye ye Yeşo reegte à, ye rewe káne à, ye ma'assuru un hoob-o Yeşo. Ye hyan wu ne á. Ye nepste hat-o gaan-o ro'e káne. Yan-neke-m Yeşo ne, ye cove un ka hat-o un hon-de un ye. Yeşo cow be-de un ka hat-o á.

23 Bo ye rotte un hoob-o Yeso à, to ken hat-to woonuru to rwuune o-Tiberiyos à. To woonuru yow yow un be-de Yeso nome Wan-Koyan ur-bongon un reegte hun-ne dugu-uş taan [5,000] à.

24 Bo ka moor-to un hun-ne to hyente Yeso á, ye hyanu ne **yan-neke-m Yeso á**, ye cowuru ka hat-to ye argu m-neke o-Kapanahum. Ye ro un hoob-o Yeso.

Yeso burodi-to un hoog

25 Da-o ye pasne pesto-de o-mar à, ye woonuru, ye 'wossuru Yeso reeno. Ye zeeru wu, "Wa-uş-Nap, ¿da un ke o o woone kàne?"

26 Yeso shasuru ye, "Me no m-rure o-nip, um nak rii-yo hante no rotte me m-hoob à, remen no reeg ut-burodi, no ciig. Yanze remen no nak yo rem-se ut-hyat se m-nome à ro no m-kute wu um ro á.

27 Yagu no hoob-o un rii-yo m-re yo o-wur un hon-de un yo. Yo ro m-tees à. Se de no hoob rii-yo m-re yo ba m-ta, yo he 'ya un hun-ne hoog à, yo **Wà-wu un net** he no m-'ya à. Remen kááne o Shir o-Tato to monte me."

28 Ka da-o ye cituru Yeso, "¿Re o un ya te he m-nom, te nomot senge-mo Shir cone à?"

29 Yeso shasuru ye, "Senge-mo Shir mo ka: no sher be-de un wu Shir to mne à."

30 Ka da-de ye cituru wu, "¿Yan gon rem-se ut-hyat se o he te m-nome, te hyenet se, te sheret be un du? ¿Ya o he m-nom?"

31 N-ga n-ga, da-o tat te ne ro ur-hew o-koş à, ye reeru burodi-to rwuune n-Ton un shir à, to ye aage o-Mana à. A geneg ka ma-to be-de un Ma-to

Shir, a zee, 'Wu ya'aste ut-burodi to rwuune n-Ton un shir à, ye re.'* "

³² Yeşo zeeru ye, "Me no m-rure o-nip, burodi-to **Mosa** ya'e tat no ne à, ba **Mosa** wu ya'e tat-ne no ne ka burodi-to á. To un rwuun n-Ton be-ur Tato re, wu ro un 'ya un hun-ne burodi-to o-nip to rwuune n-Ton o-shir à.

³³ Remen burodi-de Shir, de ro wu rwuune n-Ton shir wu ye'et hono o-dak hoog à."

³⁴ Ye zeeru wu, "Gos-wu, senge te m-'ya un ka burodi-to ko da un ke, te re."

³⁵ Yeşo zeeru ye, "Me ro burodi-to un hoog. Kowan wu haane be un de, wua arag un mer á. Wu shere un me à, wua do hoge o-**swoot** á.

³⁶ No hyeneste me de, um rurute no ne, amba kap un kaáne ne, no sher un me á.

³⁷ Kap ye Tato-o ya'e me à yea haan be un de. Komo bo un wu haane be un de à, man yen wu á.

³⁸ Me un kergene n-Ton un shir, ba remen um dorute barag-se un hi un de á, se de barag-se un wu tomne me à.

³⁹ Barag-se un wu tomne me ne à, se ka, taase ko wan-gaan be-de un ka hun-ne ye wu ya'asu me à ege á. Se de um 'yons ye ho-de ur-kom un hoog ne.

⁴⁰ Remen barag-uş Tato re se ro, kap bo un net-wu gwote Wà komo wu sher un wu à, wua kum hoog-o ba m-ta. Komo man 'yons wu ho-de ur-kom un hoog ne."

* **Bor-uş cind:31 6:31** Hyen komo: Rwu 16:4,15; Nehe 9:15; Bong 78:24-25.

41 Sek-ye ye un **Yahuda**-ne nomuru wu us-hwumug remen wu zeeg, “Me ro burodi-to un hoog to kergene n-Ton shir à.”

42 Ye zeeru, “Yeso wu ka, ¿wà **Yusuhu** á? ¿Ko wu wu á? ¿A nepse ne tato un wu un inu un wu ne á? ¿Re o hante wu rotte m-zee m-moka, ‘Me un kergene n-Ton un shir’?”

43 Yeso zeeru ye, “Yagu no us-hwumug un hi un no un rii-yo um zee á.

44 Remen yatt-wu he hoks m-haan be un de á, se de Tato-o tomne me à wu nakne wu be un de. Me ne komo, man 'yons wu ho-de ur-kom.

45 N-me Ma-to Shir, **wan-Rwor un Ma-to Shir** zeeg, ‘Kap mo un ye Shir he ye m-yoose.’† Bon net-wu hoge Shir o-Tato un yoos-de un wu ne à, wua haan be un de.

46 Yanze net ro kon wu hyane Shir o-Tato á, se wu wu rwuune be-de Shir o-Tato à. Wu wu cot, hyane o-Tato.

47 Me no m-rure o-nip, ko wu ke net-wu, wu shere hur-de un wu be un de à, wu ro un hoog ne o un ba m-ta.

48 Me wu ro burodi-to un hoog.

49 Tato no ne reeg burodi-to **o-Mana** o-kot, amba ye marag.

50 Burodi-to ka to rwuune n-Ton un shir à, remen kap mo un hun-ne ye reet to un taase ye mer.

51 Me wu ro ka burodi-to un hoog-to to rwuune n-Ton un shir à. Bon net-wu re ka burodi-to à, wua nom hoog-mo ba m-ta. Ka burodi-to komo

† **Bor-us cind:45 6:45** Hyen komo: Isha 54:13.

wur-o re o, o um he m-ya'as à, remen hono o-dak o nomot hoog.”

⁵² Ma-ut sunuru n-hon n-hon be-de un **Yahuda-** ne un hi un de un ye. Ye zee, “¿Re o ka net-wu hette na hoks m-ya'as un ap-mo un wur-o un wu a ti?”

⁵³ Yeso zeeru, “Me no m-rure o-nip, un ba no ti'ig ap-m re, no su hyó-mo un wur-o re á, me **Wà-wu un net**, noa kum hoog á.

⁵⁴ Kap bo un wu ti'e ap-mo un wur-o re à, wu su hyó-mo un wur-o re, wu ro un hoog ne o un ba m-ta. Me komo, man 'yons wu un ho-de ur-kom un hoog ne.

⁵⁵ Me un zee kaane, remen ap-m re un hyó-m re ne, mo ro m-ya un kukt-o no rii-yo m-re un hoog-o ba m-ta ne. Nip-o o ka.

⁵⁶ Kap bo un net-wu ti'e ap-mo un wur-o re wu su hyó-m re komo ne à, man nom mosse un wu ne, wu komo mosse un me ne.

⁵⁷ Wo hyange bo Shir o-Tato wan-hoog tomne me à, um rotte un hoog ne remen wu à. Ka bo-o komo, wu ti'e ap-mo un wur-o re à, wua kum hoog rem re.

⁵⁸ Burodi-to rwuune n-Ton à to ka. Yanze gon burodi-to tat no ne re á. Remen bo ye reete to à, ye maruru. Amba wu re ga-ut re à, wua nom hoog-o un ba m-ta.”

⁵⁹ To ka ma-to ne kap, wu un rwor to n-me un **kuke-o un yoos un Ma-to Shir**, n-me un bo-o o-Kapanahum.

Ye ken yan-neke-m Yeso ye somog wu

⁶⁰ Bo m-hoge kááne, deen be-de un yan-neke-mo un wu zeeru, “Ka yoos-de ro un rem ne. ¿Wa he de hoks m-goks?”

⁶¹ Yeso nepste yan-neke-mo un wu ro us-hwumug remen yoos-de un wu. Wu zeeru ye, “Ka ma-to, ¿to un naas no o ut-men?”

⁶² ¿Ka da-de ne, ya no he us-barag urege no hyanag me **Wà-wu un net**, m-warag n-Ton un shir komo?

⁶³ Ai, **Kukt-o Shir** o ro un 'ya un hoog. Beeb-de ma-hun yo ken rii-yo yo á. Ma-to um ruru no à toa hoks m-'ya un kukt-o no hoog-o ba m-ta.

⁶⁴ Amba ye ken ye ro kon be un no, ye shere hur-de un ye un ma-ut re á.” (Amba cin n-ga ne, Yeso nepste ka ye shere un Ma-to un wu á. Komo wu neps ka wu he wu m-ya'as un kom-to un ya-ut-yage à.)

⁶⁵ Wu dooru m-zee, “O um zette no, yatt-wu he hoks m-haan be un de à, se de wu Shir o-Tato ya'e cow-yo wu haante be un de à.”

⁶⁶ Remen kááne, **yan-neke-m Yeso** ut-moor ne, ye yaguru wu. Ye do m-neke un Yeso ne komo á.

⁶⁷ Yeso zeeru ka nen op yoor-ye [12], “¿No ma no un con no yagu me m-dore?”

⁶⁸ Simon Bitrus shasuru wu, “Gos-wu, ¿be-ur wan o te he m-warag? Ma-ut ru to ro un 'ya un hoog-o ba m-ta!”

⁶⁹ Te shereg hur un te be un du. Wo wu cot wu Shir, wu ba m-kukop.”[‡]

[‡] **Bor-üş cind:69 6:68-69** Hyen komo: Mati 16:16; Mark 8:29; Ruka 9:20.

⁷⁰ Yešo zeeru ye, “¿Me daage no ka nen op un yoor [12] á? To, wan-gaan be un no **ko-Gwomo-wu un ya-ut-kot** wu!”

⁷¹ Un Yahudas (wà Simon Iskariyoti), Yešo ro ut-ma remen wu nepste wu wu he wu m-ya'as ko de wu rotte be-de un ka nen op un yoor-ye à [12].

Bor-üş ta'yoor

Yešo un hen-ne un wu ne

¹ Bo Yešo komte ut-ma o-Kapanahum à, wu ma'asuru ur-hew un dak-o o-Gariri. Wu do m-pa so un dak-o o-Judiya á remen **Yahuda**-ne ye ro un hoob-o ye hoot wu.

² Biki-o un **Yahuda**-ne **Biki-o ut-Depi** o ye ro m-nom à, o wosonte yow yow.*

³ Hen-ne ye un wu ne zeeru wu, “Ine me, o neke dak-o o-Judiya be-de un **Biki-o ut-Depi** remen ka rem-se ut-hyat se se wo m-nom à, ka ye ro wo m-dore ka co-se à, ye hyenet se!

⁴ Ai, yatt-wu ro un nom un rem-se ur-bon wukusse á, urege unze o conog jin un du ru be-de un hun-ne kap. To, depete, bo wo m-nom un ka rem-se ut-hyat se à, o rwunte hi un du be-de un hun-ne.”

⁵ Hen-ne ye un wu, ye un zee kááne remen un ka da-o, ye ro shereg hur-de un ye be-de wu á.

⁶ Yešo shasuru ye, “Da-o re, o un goshi nom to kon á. No ne, ko o ke da-o hond hond o be-ur no.

* **Bor-üş ta'yoor:2 7:2** Hyen komo: Rewi 23:34; Kara 16:13.

7 Cow-o ro kon hono o-dak u yagute no á. Me wu de hono o-dak ro ut-yage remen me m-rwor un rem-se o ro m-nom à, se un ba ur-bon.

8 No de, neke no be-de un biki-o no. Me ne, man he m-moka á, remen da-o re, o un goshi nom á tokon."

9 Bo wu rurute ye kaane à, ka da-de wu she'essuru un dak-o o-Gariri tokon.

Yeso haag Biki-o ut-Depi o-Urusharima

10 Bo hen un wu ne nekesse be-de un ka **Biki-o ut-Depi** o à, ka da-o wu arguru ye m-dore us-ajima ne. Amba, wukusse.

11 Ye ken sek-ye un **Yahuda**-ne ye ma'asuru un senge-mo un hoob-o un wu. Ye ro m-zee, "¿Ke ne o wu ro?"

12 Ka da-o moor-to un hun-ne ma'asuru us-har un ma-to un wu. Ye ken ye ro m-zee, "Ka net-wu kashi un net-wu."

Ye ken ye zee, "Ai, ka net-wu, wu ro m-egusse un hun-ne."

13 Amba yatt net-wu hokse rwunte un ma-to un wu to ur-bon cas á, remen gyer-o un sek-ye ye un **Yahuda**-ne.

14 To, se da-de a rewusse ut-ho à, n-tete o o-biki, ka da-de Yeso cowuru un **Pyo-o Shir**. Wu yoosuru hun-ne Ma-to Shir.

15 **Yahuda**-ne hyanuru hyat-to un ka yoos-de. Ye zeeru, "¿Ya hante ka net-wu nept us-nap ka bo-se ne, ba a un wet wu m-yoose ne?"

16 Ka da-de Yeso zeeru ye, "Ka yoos-de de no hoge me m-yoose un hun-ne à, de ma re de á. Amba de un wu tomne me à de de.

17 Kap wu daage wu nomot rii-yo Shir cone à, wua nep urege be-de Shir yoos un de rwuune. Urege ne de un hi un de de, komo wua nep.

18 Ai, net-wu ro un nom ut-ma remen hi un de un wu à, ai, gos-to un hi un de un wu to wu ro o-hoob. Amba kap net-wu ro un rwunte un jin-de un wu tomne wu à, gos-to un wu tomne wu à, to wu ro o-hoob komo. Ko-wan-tom-wu o-nip wu ka, komo kashi un net-wu.

19 ¿**Mosa** wu ka ya'asu no o-**karamsa** á? Amba myet un kááne ne yatt-wu ro un nom un dorotte-o un ka **karamsa**-o be-ur no á. ¿Ya hante notte me o-hoob no hoot?"

20 Ka da-o ka moor-to un hun-ne to shasuru wu. Ye zeeru, "Zungo-o bok wo!† ¿Wan wu o hoge wu ro wo un hoob-o m-ho ne?"

21 Yeso zeeru ye, "Um nomog saw-to ut-hyat o-gaan, no kap, no hyanag ut-hyat.

22 To, **Mosa** rwo'og no de no **koot** yan-campo no ne. Wu zee, 'A meete wan-campo, ho-ur aeere-de a ko wu.' (**Mosa** wu ne, takne no kute un ka cow-yo á, amba **Ibrahi**, **Ishaku**, un **Yakubu** ne.‡)§

23 To, urege ho-de m-ko un yakar no regete un **Ho-de ur-Wuwe** de, no m-ko un yakar no remen untaase no jet **karamsa**-o **Mosa** o ur-ko de un yan-campo-ne ho-ur aeere-de. ¿Remen yan notte us-ryaab un me ne remen um dossute net gom **Ho-de ur-Wuwe**?*

† **Bor-us ta'yoor:20 7:20** ut-Girik: Ko-ya-o-kot daag hi un du!

‡ **Bor-us ta'yoor:22 7:22** ut-Girik: tat no ne ye n-ga n-ga.

§ **Bor-us ta'yoor:22 7:22** Hyen komo: Rewi 12:3; Taka 17:10.

* **Bor-us ta'yoor:23 7:23** Hyen komo: Yoha 5:9.

24 No piish ut-ma bo un hyan-o un yish á, amba piish no ut-ma un rii-yo ro hond hond à.”

¿Wu ro ka Kiristi o?

25 Ye ken hun-ne ye ya-o-Urusharima, ye zeeru, “¿Ka net-wu wu ka, gwomo-ne ro o-hoob ye hoot á?

26 Wu ka ne kane cas be-de un hun-ne, wu ro un tep ba ye un zee wu rii! ¿Ko sek-ye be-de un **Yahuda**-ne un dek wu ro **Kiristi**?

27 Wu ka de jip te nepste be-de wu rwuune à, amba da-o **Kiristi** he m-haan à, yatt-wu he m-nap be-de wu he m-rwuun á.”

28 To, Yeso 'yonsuru us-cor deen be-de wu ro un yoose un hun-ne un **Pyo-o Shir** à, wu zeeru, “No m-hyan sa o zee no nepste me, no neps komo be-de um rwuune à. Amba, me haanu ne remen hi un de á. Se de um haante rem wu tomne me à, wu ne ko-ya-o-nip-wu. Amba, no nap wu á.

29 Me ne, um nepste wu remen be-de un wu o um rwuune. Wu wu tomne me.”

30 Bo Yeso rurte ka ma-to à, ye hooburu, ye bupt wu. Amba, yatt-wu hokse wu m-ci á, remen da-o un wu o un go shi á.

31 Ye ken ye ne deen be-de un moor-to un hun-ne ye shereste un wu. Ye zeeru, “Da-de **Kiristi** haane, wua nom rem-se ut-hyat se arge se ka net-wu nom á!”

A tomog ya-ur-'er ye shipt Yeso

32 Bo **Parisa**-ne hogute moor-to un hun-ne ro us-har remen ka hyat-to to Yeso nome à. Gwomo-ne ye un kon-se Shir un **Parisa**-ne ye tomuru yan-'er-de un **Pyo-o Shir** ye ship un wu.

³³ Yešo zeeru ye, “Ya o-da yo kusu me hiin un no ne, rii-yo um waragte be-de un wu tomne me à.

³⁴ Noa hoob me, no taage un hyan-o re. Remen be-de um he m-ha à, noa hoks m-ha káne á.”

³⁵ **Yahuda**-ne zeeru hi un de un ye, “¿Ke co-o ne wu he'e, har atte à hoks wu m-hyan á? ¿Wu ro m-ha be-de un **Yahuda**-ne ye ro cakarse un bo-ut hor-to, wu yoosute ya-o-**Girik**† ká co-se?”

³⁶ Ye zeeru, “¿Sa-de un wu ya ne da-o wu zee, a hoob wu a taage un hyan-o un wu, komo a hoks m-ha be-de wu he'e á?”

Yešo ho-mo un hoog

³⁷ Ho-de ur-kom de o-biki, ho-ur gos-de, Yešo rwuunuru, wu esuru, wu 'yonsuru us-cor. Wu zeeru, “Kap bo un wu ro un hoge un **swoot**-o m-ho à, wu haan be un de wu su.‡

³⁸ Kap wu shere un me à, bo Ma-to Shir rwore à, ‘Be-de un wu o ho-mo un hoog he m-rwuun bo roog-o ro m-ja à.’§ ”

³⁹ **Kukt-o Shir** o, wu ro un ma-to un o, o yan-sheer un hur-de un ye be-de un wu he m-goks be-de un wu à. Amba un ka da-o, a ro ya'aste o á, remen Shir o un goshi seps Yešo á.

Hun-ne wongute be-ut yoor rem Yešo

⁴⁰ Bo un hoge un ka ma-to ye ken ye be-de un moor-to un ye zeeru, “Nip-o, wu ka **wan-rwor un Ma-to Shir** wu!”

⁴¹ Ye ken ye zeeru, “**Kiristi** wu.”

† **Bor-üş ta'yoor:35 7:35** ya-o-Girik = ya-o-Yahuda-ne á.

‡ **Bor-üş ta'yoor:37 7:37** Hyen komo: Rewi 23:36. § **Bor-üş ta'yoor:38 7:38** Hyen komo: Izik 47:1; Zeka 14:8.

Ye ken ye zeeru, “¿Re ne **Kiristi** he m-nom wu rwuunte dak-o o-Gariri?

⁴² ¿Ma-to Shir un zee ka unze **Kiristi**, un baag-o **Dawuda** wu he m-rwuun à? ¿Cir-mo un bo-o o-Betarami a he wu m-mat un bo-o ko-Gwomo **Dawuda** rotte ur-she'et à?”*

⁴³ Hun-ne wonguru be-ut yoor rem Yeso.

⁴⁴ Ye ken ye conuru wu m-ship amba, yatt net-wu ci'e wu á.

*Yan-co be-de un Yahuda-ne
ye sher be-ur Yeso á*

⁴⁵ A káne yan-'er-de un **Pyo-o Shir** muunuru be-de un Gwomo-ne ye un kon-se Shir un **Parisa-ne** ne. Gwomo-ne ye un kon-se Shir un **Parisa-ne** zeeru ka yan-'er ye, “¿Remen yan o, no boponte wu á?”

⁴⁶ Yan-'er-de un **Pyo-o Shir** shasuru. Ye zee, “Ai, yatt-wu take un rwor ut-ma untun ka net-wu á.”

⁴⁷ **Parisa-ne** shasuru, “Ap, ¿har un no ne, wu egusse?

⁴⁸ ¿No tak un nap un wan-gaan be-de un Morog-de Sek-ye ko ko-**Parisa**-wu shere un wu?

⁴⁹ Amba to ka moor-to un hun-ne to, ye nap **karamsa-o** un ma-ut **Mosa** á. Remen kááne ai ryaab-se Shir ro ye un dor!”

⁵⁰ Nekodimu, wu ha'e be-ur Yeso n-ga à, wu ro wan-gaan be-de un Morog-de Sek-ye, wu zeeru ye,[†]

⁵¹ “Ai, **karamsa-o** na o ro m-bop un net cin ba a un hoge nu-o un wu, a nep yo wu ro m-nom á.”

* **Bor-us ta'yoor:42 7:42** Hyen komo: 2Sam 7:12; Mika 5:2.

† **Bor-us ta'yoor:50 7:50** Hyen komo: Yoha 3:1-2.

⁵² Ye shasuru Nekodimu, “¿Wo ma, ko-ya-o-Gariri-wu? Ceker Ma-to Shir ur-bon ne. Ay, **wan-rwor un Ma-to Shir** ro kon wu he m-rwuun un dak-o o-Gariri á.”

[To ken takurda-to m-gen mo mo Ma-to Shir to to a gene ut-Girik à to un n-ga to rott Yoha 7:53—8:11]

⁵³ Ko wu ke ji'uru un hur-o un wu.

Bor-ʉs eer

Ne'a wu a bope m-bukkun à

¹ Yeso daaru un **Haag-o un 'yo-se o-Zetun**.

² N-sot n-sot wu dooru m-cow un **Pyo-o Shir**. Kap moor-to un hun-ne haanuru be-de un wu. Wu she'eturu, wu ciru ye m-yoose.

³ Ye ken yan-Yoos-de un **karamsa-o Mosa** un **Parisa**-ne ne ye hanturu wu, wu ken ne'a-wu, wu a bope m-bukkun un wu ken campo-wu ne à. Ye essuru ka ne'a-wu n-tete.

⁴ Ye zeeru Yeso, “Wa-ur-Yoos, ka ne'a-wu, te un bopon wu m-bukkun un wu ken campo-wu ne.

⁵ To, be-de un **karamsa-o Mosa** a zeeg te, te ho gon ka net-wu us-jor us-jor. Wo ne un ce ru, ¿ya o zee?”*

⁶ Ye un rwor kaane, remen ye cept wu remen ye kumut o-cow yo ye hette wu m-bop à.

Amba Yeso kakturu, wu genuru m-gen un jow-yo un wu n-dak.

* **Bor-ʉs eer:5 8:5** Hyen komo: Rewi 20:10; Kara 22:22-24.

⁷ Bo ye sengute cot-se un wu à, wu indunuru eso. Wu zeeru ye, “Bon net-wu rotte **ur-ba'as** be un no á, wu takan ka ne'a-wu m-jir ur-ta'ar.”

⁸ Yeso dooru m-kakt n-dak. Wu genuru m-gen n-dak.

⁹ Ye ne, bo ye hogute ma-ut Yeso à, ye arguru m-arag n-gaan n-gaan. Shi'in-mo un sek-ye ha-mo un yakar, har ye yaguru Yeso un ka ne'a-wu ne eso.

¹⁰ Yeso indunuru eso. Wu cituru ka ne'a-wu, “Ne'a, ¿ke co ye ro? ¿Yatt-wu piishe wo ma-to m-mar á?”

¹¹ Wu shasuru, “Gos-wu, ko wan-gaan.”

Yeso zeeru wu, “Me un ce re, man piishe wo ma-to m-mar á. Neke neke-m ru. Amba taase o do nom **ur-ba'as** á.”

Yeso cecas-mo un hono o-dak

¹² Yeso dooru ye m-zee, “Me wu ro cecas-mo un hono o-dak. Bon net-wu ro me m-dore à, wua do m-hewe ur-hew n-me o-comb á, amba wua kum cecas-mo un hoog.”†

¹³ Bo Yeso rurutu ye kááne à, **Parisa**-ne zeeru wu, “Hi un du de wo m-su'e. Swo-üş ru ne se o-nip se á.”‡

¹⁴ Yeso shasuru ye, “Ai, ko um su'e hi un de, swo-üş re se o-nip se um nepste be-de um rwuune à un be-de um he'e ne à. Amba no, no nap be-de um rwuune á, ko be-de um he'e á.

¹⁵ Piish un ma-ut no, to ma-hun to. Me ne, me un piishe ko wan-gaan ut-ma á.

† **Bor-üş eer:12 8:12** Hyen komo: Mati 5:14; Yoha 9:5. ‡ **Bor-üş eer:13 8:13** Hyen komo: Yoha 5:31.

¹⁶ Amba ko man piishe net ut-ma, piish un ma-ut re to ur-bon to. Yanze me wu ro m-nom un hon-de á. Te ye, te Tato re wu tomne me à.

¹⁷ Be-de un **karamsa**-o no gense to ro unze swo-se un nen yoor nip-o. §

¹⁸ Me wu ro un su'e un hi un de. Tato re komo ne wu tomne me à, wu ro me m-su'e."

¹⁹ Ye zeeru, "¿Ke ne o tato ru ro?"

Yeso shasuru, "Ko me ko Tato re, yatt-wu no nape á. No ro nepse me, no roa nep Tato re komo."

²⁰ Yeso un rwor ka ma-to da-o wu ro ur-yoos un **Pyo-o Shir** yow yow un be-de hun-ne rotte m-'ya m-yar remen **Pyo-o Shir** à. Kap un kááne ne, yatt-wu hokse wu m-bop á, remen da-o un wu o un goshi wo á.

*Yeso zeeg, "Be-de um he'e à,
noa hoks m-ha káne á"*

²¹ Yeso dooru ye m-zee, "Men neke ur-hew, amba noa hoob me no taage un hyan-o re. Amba noa mer un **ba'as**-ut no ne. Be-de um he'e ne à, noa hoks m-ha á."

²² Remen ka ma-to wu rwoxe kááne à, sek-ye be-de un **Yahuda**-ne zeeru, "¿Wua ho o hi un de un wu? ¿O wu zette 'Be-de um he'e à, yatt-wu de hoks m-ha á'?"

²³ Wu zeeru ye, "No, un dak-o no ro'e. Me ne, n-Ton o um rwuune. No yan-hono-o-dak ye, me ne wan-hono-o-dak wu á.

§ **Bor-uş eer:17 8:17** Hyen komo: Kara 19:15.

24 O hante um zet noa merme un **ba'as**-ut no ne. Un ba de no shereg hur-ur no unze me wu ro, wu um ro à, noa merme un **ba'as**-ut no ne."

25 Ye zeeru wu, "¿Wo ro wan?"

Yeso zeeru ye, "Bo um ruru no à, hond hond o bo um ruru no à.

26 Rem-uş ro kon ut-moor ne, se um he m-rwor rem no komo se depe um piishi no ut-ma à. Amba man nom á. Remen wu tomne me à, wa-o-nip-wu. Rii-yo um hogne be-de un wu à, yo me un rure un hono o-dak."

27 Ye nap unze ma-ut Tato un wu, to wu ro ye m-rure á.

28 Yeso zeeru ye, "Da-de no jakse **Wà-wu un net**, ka da-de ne, noa nep me ro wu um zee um ro à. Komo noa nep men nom un rii un hon-de à, amba me m-rwor un yo Tato re yoosu me à.

29 Tato re wu tomne me ne à, wu ro mosse un me ne. Wu yage me un hon-de á, remen ko de ke da-de me un nom un rii-yo wu cone à."

30 Da-de Yeso rwore ka ma-to à, hun-ne ut-moor ne ye sheruru hur-de un ye be-de un wu.

Bo a he posse m-guw à

31 Yeso zeeru **Yahuda**-ne ye shere be-de un wu à, "Urege no sengute bop un ma-ut re, o-nip, noa she'et yan-neke-m re.

32 Noa nep o-nip, komo un ka nip-o no he m-posse."

33 Ye shasuru wu, "Ai, baag-o **Ibrahi** o te ro. Te tak nome un net m-guw á. ¿Re o un ya o zette te, 'Noa posse m-guw'?"*

* **Bor-uş eer:33 8:33** Hyen komo: Mati 3:9; Ruka 3:8.

³⁴ Yešo shasuru ye, “Me no m-rure o-nip, bo un net-wu ro un nom **ur-ba'as** à, ko-guw-wu **ur-ba'as** wu.

³⁵ Ko-guw ba wan-gaan wu ro be-de un ya-o-hur á, amba wà-wu hur, ko-ya-o-hur-wu koyanda.

³⁶ **Wà-wu Shir**, u ruutu no, no possute o ka.

³⁷ Um nepste no de baag-o **Ibrahi** o, amba no un hoob-o no hoot me remen ma-ut re, to cow no á.

³⁸ Me ne m-rwor un rii-yo um hyande be-ur Tato re à. No ne un cin no, no un nom un rii-yo no hoge be-ur tato no à.”

³⁹ Ye shasuru wu, “Ai, **Ibrahi** wu ro tato te.”

Yešo shasuru ye, “No rotte yakar **Ibrahi**, no roa nom rem-se **Ibrahi** nome à.

⁴⁰ Un hek-o un kááne, no warguru hoob-o no hoot me remen um rurutu no o-nip, o um hogne be-de Shir à. Ba kaane **Ibrahi** nome rem-se un wu á.

⁴¹ No, no un nom un senge-mo tato no ro m-nom à.”

Ye shasuru wu, “Te mat-ye ut-ran ye á. Tato-o te gaan-o, Shir.”

Yakar-ye un ko-Gwomo-wu un ya-ut-kot

⁴² Yešo zeeru ye, “U rotte Shir tato no wu, no roa was un me ne remen be-de o-Tato o um rwuune. Me ka ne, men haan remen hi un de á. Wu wu tomne me.

⁴³ ¿Remen yan o no nepte yo me m-rwor á? No nap á, remen no con no dek ma-ut re á.

⁴⁴ No, tato no **ko-Gwomo-wu un ya-ut-kot** wu. Con-m no ne komo no nom rii-yo tato no cone à.

Wu, cin ır-takan wan-ho de ın net-wu. Wu ro m-es ın o-nip á, remen ho-mo ın wu ro kon be-de ın o shir á. Bo-to wu rotte m-'wons, remen wu wa-ut-bo-wu, tato-o ın ya-ut-bo.

⁴⁵ Remen me no m-rure o-nip, o hante, no gokste á.

⁴⁶ ın be ın no ıwan wu ne he me m-rure **ba'as** ın de? Bo no nepse nip-o me no m-rure à, ıremen yan o ne, no sherte ın me á?

⁴⁷ Wu rwuune be-de Shir à wu ro m-raks ın Ma-to Shir. Rii-yo hante notte ın raks ut-to ın Ma-to Shir ne á, remen no ye Shir ye á.”

Rii-yo a met Ibrahi Yešo ro kon

⁴⁸ Ye ken sek-ye ye be-de ın **Yahuda**-ne ye shasuru wu, “Ashi, nip-o ka te zee wo ko **Samariya**,† komo ne **ya-ut-kot** daag wo ır-hi.”

⁴⁹ Yešo shasuru ye, “Ya-ut-kot ye da me ır-hi á. Tato re wu me m-seps. No ne, no yagu me m-seps.

⁵⁰ Me wu ro ın sepse ın hi ın de á. Wu he me m-seps à wu ro kon. Wu ro tomso ne wan-piish ut-ma.

⁵¹ Me no m-rure o-nip, kowan wu ro m-nom o-dorotte ın ma-ut re ne, wua mer á har da-o ba m-ta.”

⁵² Sek-ye be-de ın **Yahuda**-ne zeeru, “O'o, te nak m-moka ınze **ya-ut-kot** daag wo ır-hi. Ai, **Ibrahi** ın **yan-Rwor** ın **Ma-to Shir** ne mereste. Wo ne komo, o zee bo ın wu nome o-dorotte ın ma-ut ru ne à, wua mer á har da-o ba m-ta.

† **Bor-üş eer:48 8:48** Yahuda-ne ye ro n-me ın Judiya à, ye con ya-o-Samariya á. Ye m-hyan ınze ya-o-Samariya peneg men-ut jaas-to, ye hun-ne 'yare à, ye nap bo a m-guw mo Shir á. Kap to ka reeb-to.

⁵³ ¿Wo un jiish tato na **Ibrahi** o? Wu un **yan-Rwor un ma-to Shir** ne, ye marag, yagunte wo. ¿Wan wu ne o musse hi un du?"

⁵⁴ Yeso shasuru ye, "Me con seps un hi un de á. Seps-mo un hi un de, a gu koyan á. Tato re, wu ro wan-seps-m re, wu no m-zee unze Shir no à.

⁵⁵ No nap wu á. Me ne, um nepse wu. Me ro zeege unze me nap wu á, um roa warag wa-ut-bo untun no. Amba um nepste wu. Me ne tomso un nom o-dorotte un ma-to un wu ne.

⁵⁶ Ko-ya-n-ga no **Ibrahi** wu nomog o-zak deen da-o Shir rure wu rii-yo um he m-nom à da-o me haane. Nomog sa o zee wu hyanag yo ne komo, wu nomuru o-zak."

⁵⁷ Sek-ye be-de un **Yahuda**-ne shasuru wu, "Har m-moka, wo un goshi woo us-hak kwooz-ut yoor us-op [50] á, ¿woa zee o hyanag **Ibrahi**?"

⁵⁸ Yeso zeeru ye, "Me no m-rure o-nip, cin ba a un makt **Ibrahi**, 'Um ro kon.'‡ "

⁵⁹ Bo Yeso zette kááne à, ye ruuru, ye motrunté ut-ta'ar, ye jirit wu. Yeso wukuru, wu arguru m-ru un **Pyo-o Shir**.

Bor-üş jero

*Yeso upste yish-ye un net
wu a mate ko-po à*

¹ Yeso ro m-arag, wu hyanuru net-wu a mate ko-po à.

² Yan-neke-mo un wu cituru wu, "Wa-us-Nap, ¿wan wu ne nome **ur-ba'as** a met ka net-wu ko-po? ¿Wu wu o? ¿Ko yan-mat-o un wu?"

‡ **Bor-üş eer:58 8:58** Hyen komo: Rwuu 3:14.

³ Yešo shasuru, “Remen ka net-wu, ko tato un wu ye nom **ur-ba'as** á, se de remen a kututé hun-ne nom-mo Shir be-de un wu.

⁴ Se um nomog yo Tato re tomne me m-nom à, cin ur-ho ne. Tet-m roon, da-o net a hoks nom un rii á.

⁵ Bo um ro un hono o-dak à, me wu ro cecas-mo un hono o-dak.”*

⁶ Bo wu rurte kááne à, wu copsuru m-ta n-dak. Wu wurguru m-hu, wu sukuru mo ko-po un yish.

⁷ Wu zeeru wu, “Neke, o sapt un kaw-o o-Sirom.” (Ka jin-de, de ro a un “tomonte.”) Kom-de ka, wu nekuru, wu sapturu, wu muunuru, wu ro un hyan-o un wu cas cas.

⁸ Yan-bor-se un wu, un ye nape wu ne n-ga, wu zee us-kon à, ye zeeru, “¿Ka net-wu wu ka ro'e m-she'et un cow, wu ro us-kon á?”

⁹ Ye ken ye zeeru, “Wu wu.”

Ye ken ye zee, “Ay, se de wu sha'ag wu.”

Wu ne, wu senguru m-zee, “Me wu.”

¹⁰ Ye zeeru, “¿Re o nome yish ru upsute?”

¹¹ Wu shasuru, “Ka net-wu, wu a m-zee Yešo à, wu wu wurge hu-mo n-dak, wu sukuru me un yish. Wu zee um neke reeno kaw-o o-Sirom um sapt. Um nekuru, um sapturu, um kumuru o-hyan.”

¹² Ye zeeru wu, “¿Ke ne o wu ro?”

Wu zeeru ye, “Me nap á.”

Parisa-ne cekerte ma-to un net-wu a upse yish à

¹³ Ye heeturu **Parisa**-ne net-wu a upse yish à.

* **Bor-üş jero:5 9:5** Hyen komo: Mati 5:14; Yoha 8:12.

14 Un **Ho-de ur-Wuwe** de komo Yeso wurge m-hu, wu upsute wu yish.

15 **Parisa**-ne cituru wu bo a nome wu kumut o-hyan à. Wu zeeru ye, “Hu-mo n-dak mo wu wurge à, mo mo wu suke me un yish. Um sapturu, um hyanuru cas.”

16 Remen kááne, ye ken **Parisa**-ne ye zeeru, “Ka net-wu, be-de Shir o wu ro á, remen wu ku ho-de Shir zette a wuwe un de á.”

Ye ken ye zeeru, “¿Re ne o ko-wa-**ur-ba'as** he nap un nom un rem-se ut-hyat kááne?”

Ma-ut sunutu ye o ka.

17 Ye ja'asuru m-cit un ko-po, “Wo ne, ¿ya o hyane mosse un wu ne wo wu a upse yish à?”

Wu zeeru, “Wan-rwor un Ma-to Shir wu.”

18 Sek-ye be-de un **Yahuda**-ne, ye sher hur-de un ye unze ko-po-wu ro'e n-ga á, komo ne wu kumuru o-hyan m-moka á, har ye agburu tat-ne ye un wu.

19 Ye cituru ye mate wu à, “¿Wu ka wà no wu, wu a zee unze a un mat wu ko-po? ¿To, re o ka un ya wu hyente m-moka?”

20 Tat-ne ye un wu shasuru, “Te nak wu ka wà te wu komo ko-po-wu a mate wu.

21 Amba bo a nome wu kumut o-hyan à, te nap á. Te nap ma wu upse yish-ye un wu á. Cit no wu. Ai, wu bo'ossute m-rwor un hi un de un wu.”

22 Tat-ne un wu un rwor kaane remen gyer-o un Sek-ye be-de un **Yahuda**-ne. Remen n-ga ne, Sek-ye be-de un **Yahuda**-ne ye gekse unze kap bon net-wu zee, “Yeso ro **Kiristi** wu Shir tomne à,” a ruut wu un **kuke-o un yoos un Ma-to Shir**, wua do m-muun á.

23 O hante tato un wu ne zet, “Wu bo'ossute. Cit no wu.”

24 Sek-ye un **Parisa**-ne ja'asuru agbe un ka net-wu wu ro ut-po n-ga à. Ye zeeru wu, “Ya Shir m-seps, o rur o-nip.† Te de te nepste ka net-wu **ko-ya-ur-ba'as**-wu.”

25 Wu zeeru ye, “Ko **ko-ya-ur-ba'as**-wu, me de me nap á. Rii gaan-yo um nape à, n-ga me ko-po-wu, m-moka komo me m-hyan.”

26 Ye zeeru wu, “¿Ya wu nomu wo ne? ¿Re o wu nome wu upsutu wo yish?”

27 Ko-po shasuru ye, “Um russute no. No hoge á. ¿Remen yan o no cunte m-hoge tomso? ¿Ko no un cen no, no un con o no warag yan-neke-mo un wu?”

28 Ye he'enuru wu ut-reeb. Ye ro wu m-zee, “Wo wu de ro wan-dor-o un ka net-wu, te yan-dor **Mosa** ye.”

29 Te nepse Shir nomog ut-ma un **Mosa** ne, amba wu ka, te nap be-de wu rwuune á.”

30 Ka net-wu shasuru ye, “Caane hyat-to ka! No nap be-de wu rwuune á, amba ne wu upsussute me yish!

31 A nepste, Shir ro un rege un ya-ut-**ba'as** ut-to á. Amba kap wu hoge gyer-o Shir à, wu ro un nom un rii-yo Shir zee à, Shir ro wu m-hoge.

32 Cin da-o Shir takne nom un hono o-dak à, a tak m-hoge net-wu upse yish-ye un net-wu a mate ko-po á.

33 A rotte unze ka net-wu, be-de Shir o wu rwuune á, yatt-yo wu roa hoks m-nom á.”

† **Bor-üş jero:24 9:24** 'Ya Shir m-seps = Ruru o-nip! Hyen: Josu 7:19.

³⁴ Ye shasuru wu, “Wo wu a mate n-me un comb-o ut-**ba'as** à, ¿yan yo ne o he na m-rure?” Ye yanuru wu be-de un ye.

Po-to un yish-ye o-kukt

³⁵ Bo Yeso hogute unze ye yanag ka wu a upse yish à, wu hyanuru wu. Wu zeeru, “¿O shereg hur un du un **Wà-wu un net** ko?”

³⁶ Wu shasuru wu, “Gos-wu, ruru me wu, wu ro à, um sheret hur un de be-de un wu.”

³⁷ Yeso zeeru wu, “Ai, o hyanag wu. Wu wu ro ut-ma un wo ne.”

³⁸ Wu zeeru, “Wan-Koyan, um shereg hur un de be-de un du.” Wu kwukturu un co-o un wu.

³⁹ Yeso zeeru, “Me un cown un hono o-dak, remen um piishté hun-ne ye un hono o-dak ut-ma. Um haante remen ye ro m-hyan á, ye hyenet, komo ye ro m-hyanu ne à, ye waragte po-ne.”

⁴⁰ Ye ken **Parisa**-ne ye ro mosse un wu ne. Bo ye hogute kááne à, ye zeeru, “¿Wata po-ne ye te ro'e?”

⁴¹ Yeso zeeru ye, “Ai, u rotte unze po-ne ye no ro, **ba'as**-ut no roa ma'as be-ur no á. Amba bo no zee no m-hyan à to, **ba'as**-ut no ro kane timb.”

Bor-us op

*Sha-mo ut-ma mo un
wa-ur-gut un kur-o un ca-ne*

¹ “Me no m-rure o-nip, net-wu cuwe so un ish-o un kuke-o un ca á, wu daanuru raag-o ur-hek, ka net-wu ko-hyow-wu, ko-wa-ur-kwup.

² Net-wu cowne ne so un ish à, wan-gut-de un ca wu.

³ Wan-er-de un ish wu ro wu m-tikse. Yege-ca komo ne ye ro un raag ut-to un cor-o un wu. Wu ro un aag un jin-to un ca-ye un wu, wu ruut ye n-do.

⁴ Wu ruuse kap ye ma un wu n-do, wu gaaru co-o un ye. Komo ca ro un dond un jim-de un wu remen ye nepste cor-o un wu.

⁵ Yea dore wu ro ko-hamat á. Se songon-mo un wu ye hette, remen, ye nap cor-o un wu á.”

⁶ Yeso nomute ye sha-mo ut-ma, amba ye nap ka ma-to á.

Yeso wu ro wa-ur-gut-wu o-nip

⁷ Remen kááne Yeso zeeru ye, “Me no m-rure o-nip me wu ro ish-o un kur-o un ca.

⁸ Kap wu ba'e me m-woon be-de un ca à, ko-hyow-wu, wan-kwup-de un hun-ne. Amba, ca ro m-was un wu ne á.

⁹ Me wu ro ish. Kowan net-wu cowne be un de, man gu wu. Wu she'et sasa, wu kum ut-re.

¹⁰ Ko-hyow ro m-haan temb rem ur-hyow, ur-ho ne m-naas ne. Me un haan, remen hun-ne kumut hoog-m shiishe.

¹¹ “Me wu ro wa-ur-gut-wu o-nip. Wa-ur-gut-wu o-nip komo wu ro un ya'as un hoog-o un wu remen ca-ye un wu.

¹² Wa-ur-guwus wan-gut-de ur-bon wu á. Ca tomso, ye ma un wu ye á. Da-o wu hyene o-dur, wu ho'osuru ca. Wu arguru m-som, wu guut hoog-o un wu. Dur-o shipuru ye ken be-de un ye. Ye kuse à, ye cakkuru un hon un hon.

¹³ Wu wa-ur-guwus, wu ro m-was un ca ne á.

¹⁴ “Me wu ro wa-ur-gut-wu ur-bon. Um nak ye ma re. Ye ma re komo ne, ye nepse me.

15 Bo Tato-o nape me à, ka bo-se ne o um nape wu. Men ya'as un hoog re remen ca re.*

16 Me un ye ken ca-ye ne ye ro un o ka kur-o á. Se um hantute ye. Yea hoge cor re. Ka da-de, yea she'et kur-o gaan, wa-ur-gut wan-gaan.

17 Remen kááne o, Tato re waste un me ne remen mar-mo um he'e, remen um ineté komo à.

18 Yatt-wu he rumus un hoog re á, amba un con-m re o um hette mo m-ya'as. Me o-cow ne, um ya'aste mo. Me o-cow ne komo yo um hette mo m-deken à. Tato re zee um nom kááne.”

19 Komo ma-ut sunuru be-de un sek-ye un **Yahuda**-ne remen ma-ut Yeso.

20 Hun-ne ut-moor ne be-de un ye zeeru, “Ai, wu ro un **ya-ut-kot** ne. Ko-wa-o-zungo wu. ¿Remen yan o notte wu m-ke'e ut-to?”

21 Ye ken ye zeeru, “Ka ma-to hwaa, ma-to un **ya-ut-kot** to á. ¿Ya-ut-kot ro ur-beeb ne, ye upste yish-ye un ko-po?”

Sek-ye be-de Yahuda-ne yagute Yeso

22 Da-o o-huw o, **Yahuda**-ne ro un **Biki-o m-Baks un da-o a dotte tiks un Pyo-o Shir** o-Urusharima à.

23 Yeso ro m-arag un sak-o **Suremanu un Pyo-o Shir**.

24 Sek-ye be-de un **Yahuda**-ne rigumsuru wu. Ye zeeru wu, “¿Har de ke ho-de o te he yage o ryegen? Urege wo wu **Kiristi**, o ruru te o-nip cas.”

* **Bor-üş op:15 10:15** Hyen komo: Mati 11:27; Ruka 10:22.

25 Yešo shasuru ye, “Um russutu no, amba no sher á. Rem-se ut-hyat se me m-nom à, me m-nom un beeb-ur Tato re. Se ro me m-su'e.

26 Amba no, no dek ma-ut re á, remen no n-me un ca re á.

27 Ca re ye ro un raks un cor re. Um nepste ye, Ye ro me tomsó ne m-dore.

28 Me ye m-'ya un hoog-o ba m-ta. Yea sabre á, har da-o ba m-ta. Wan-rumus-mo un ye ro kon un kom-ut re á.

29 Tato re wu ya'ase me ka ca-ye à, wu jiishte kowan kap ut-gos. Yatt-wu he hoks m-rumus un ye un kom-ut Tato re á.

30 Un me un Tato re, gaan te ro.”

31 Sek-ye be-de un **Yahuda**-ne dooru mot ut-ta'ar, ye jirit wu.

32 Yešo zeeru, “Um kutute no rem-se ur-bon deen se un Tato re. ¿Be-de un se ke rem-se, se ne no hette me m-jir?”

33 Ye zeeru, “Yanze remen rem-üş ru se ur-bon se te hette wo m-jir á, se de remen o yo'ogte Shir. Wo ka ne net-wu, amba wo m-mus un hi un du Shir.”†

34 Yešo zeeru ye, “Gense to ro n-me un **karamsa**-o no. A zee Shir nomog ut-ma un ye ken sek-ye ye un hun-ne ye ne, wu aaguru ye 'yege-shir.’‡

35 To, a nepste Ma-to Shir to ro o-nip ba m-ta. Komo Shir ak ka hun-ne ye 'yege-shir,' ka hun-ne ye wu ya'ase Ma-to un wu à.

† **Bor-üş op:33 10:33** Hyen komo: Rewi 24:16. ‡ **Bor-üş op:34 10:34** Hyen komo: Bong 82:6.

³⁶ Me wu Shir daage à, wu tomon un hono o-dak à, ¿Ya no hette m-zee um yo'ogte Shir remen um ak hi un de **'Wà-wu Shir'**?

³⁷ Urege me m-nom bo Tato re ro m-nom á, to, no jar no sher hur-ut no un me á.

³⁸ Amba urege ne no hyanag me m-nom bo Tato re ro m-nom à, ¿remen yan o no sherte hur-ut no un me ne á? Ko gon senge-mo me m-nom à, mo bo'ossute no nept m-sok ne, unze Tato re ro be un de, me komo ne be-de o-Tato."

³⁹ Ye ja'asuru m-senge, ye shipt wu. Wu possuru un kom-to un ye. Ye hoks wu m-bop á.

⁴⁰ Ka da-de ne, wu dooru m-warag un pesto-de un Roog-o o-Joda be-de **Yohana** takne yo'os un hun-ne n-me m-ho à. Wu she'eturu kane. §

⁴¹ Hun-ne haanuru be-de un wu ut-moor ne. Ye dekuru m-zee, "Nip-o, **Yohana**, wu nom se ken rem-se ut-hyat se har wu kututu na Shir ye tomne wu á, amba ma-to wu ro m-rwor mosse un ka net-wu ne à, nip-o."

⁴² Káne o hun-ne ut-moor ne shere hur-de un ye be-de un wu.

Bor-us op o-gaan

Yeso 'yonste Razarus

¹ Wu ken net-wu jin-de un wu Razarus rukht gom. Wu she'ette un bo-o o-Betanya, mosse un **Meri** ne un hen un wu Marta.*

² Ka **Meri**-wu, wu wu hokme Gos-wu m-now mo m-shi'igin us-na. Wu sokmuru mo un hi-se

§ **Bor-us op:40 10:40** Hyen komo: Yoha 1:28. * **Bor-us op o-gaan:1 11:1** Hyen komo: Ruka 10:38-39.

un hi-de un wu. To, de ken ho-de Razarus ruturu gom.[†]

³ Ka ne'a-ne ye, sek-ye ne un wu ne tomuru be-ur Yešo, ye zeeru, “Gos-wu, ka net-wu, wu o ro m-was un wu ne à, wu hoge m-rerem á.”

⁴ Bo Yešo hogute kááne à, wu zeeru, “Ka gom-o, gom-o m-mar o á, remen a sekemsuté Shir o, a sekemse tomso ne **Wà-wu Shir**.”

⁵ Yešo ro un was un Marta ne un **Meri** ne, Razarus wu.

⁶ To, bo wu hogute Razarus u hoge m-rerem á, wu rewuru ho-ut yoor.

⁷ Ka da-de, wu zeeru yan-neke-mo un wu, “A warag no dak-o o-Judiya.”

⁸ Yan-neke-mo un wu ye zeeru, “Wa-ʉs-Nap, un ka ho-to sek-ye[‡] ro un hoob-o ye jirit wo, ¿o dooru m-warag reenō komo?”

⁹ Yešo shasuru, “¿Rwuun-mo ur-ho un 'hebe-mo un de ne taase ur-ho o ka ka? Bon wu ro ur-hew m-how à wu ro m-ma'as ut-pukse á, remen wu ro m-hyan cas.

¹⁰ Amba bon wu ro ur-hew m-tet à wua ma'as ut-pukse remen cecas-m ro kon á.”

¹¹ Bo wu rurte kááne à, wu dooru m-zee, “Wan-yen na Razarus ro m-rew, amba me m-ha m-'yons wu.”

¹² Yan-neke-mo un wu zeeru wu, “Gos-wu te, urege de unze rew-mo kwosu wu, ai, moa pyesse.”

¹³ Ye napu ne unze, ma-to un mar-m Razarus Yešo rotte á. Ye dekuru unze rew-mo wu rotte.

[†] **Bor-ʉs op o-gaan:2 11:2** Hyen komo: Yoha 12:3. [‡] **Bor-ʉs op o-gaan:8 11:8** Yahuda-ne.

14 Remen kaane Yeso ruru ye cas, “Razarus mereste.

15 Me o-zak bo me rokne kane be-de un wu á, remen no sheret. Amba a neke no be-de un wu.”

16 Se Toma, wu a m-zee ko-Pese à, wu zeeru or un wu ne, “A neke no un cen na no a meret no mosse un wu ne.”

Yeso ya'ag ka ne'a-ne ye jaab-o ut-men

17 Bo Yeso woote à, wu 'woss Razarus nomoste ho-ut nass un saag.

18 O-Betanya yow yow o-Urusharima ne o, o ro untun mer-ut yoor [kiromita 3].

19 **Yahuda**-ne haanuru ut-moor ne. Ye haante remen ye gasté Marta ne un **Meri** gas-de un mar-m hen un ye.

20 Bo Marta hogute unze Yeso roon à, wu haaru wu m-gonte. **Meri** daaguru wu she'et o-hur.

21 Bo wu go'one un Yeso ne à, Marta zeeru Yeso, “Gos-wu, wo rokote, heno te Razarus wu roa mer á.

22 Amba ko m-moka um nepste koyan o kone be-de Shir, wua nomo wo.”

23 Yeso zeeru wu, “Heno ru a inusse komo.”

24 Marta zeeru wu, “Um nepste wua inusse inemo m-margan ne ho-de ur-kom.”

25 Yeso zeeru wu, “Ai, me wu ro ine-mo un margan-ne. Me wu ro hoog. Net-wu shere hur-de un wu un me à, ko wu mer, wua inusse.

26 Net-wu ro ne un hoog ne à, wu shere hur-de un wu be un de à, wu he de m-mar á har da-o ba m-ta. ¿Wo Marta wo m-sheer un ma-ut re?”

Yeso 'wonog

27 Marta zeeru wu, “Oho, Gos-wu, um sheruste hur un de, wo ro **Kiristi**, **Wà-wu Shir** wu a tomne un hono o-dak à.”

28 Bo Marta rurte kaane à, wu haaru, wu agnuru sek-wu un wu **Meri**. Wu ruru wu us-har, wu zeeru, “Wa-ur-Yoos na haante. Wu ro un eeg-us ru.”

29 **Meri** ne komo, bo wu hogute kááne à, wu inuru hor-m-hor, wu kawuru be-de Yeso ro à.

30 Yeso un go woon o-bo tokon á. Har m-moka wu ro be-de Marta gonte wu à.

31 Hun-ne ro be-ur **Meri**, o-hur ye ro wu ur-gas à, ye hyanuru wu inute hor-m-hor, wu ruuru. Ye doruru wu, ye ro o-gwot ye zee un saag o wu heye wu unut.

32 **Meri** wooru be-de Yeso ro à. Bo wu hyente Yeso à, wu heeru un na-se un wu. Wu zeeru Yeso, “Gos-wu, u rotte unze o rokon kàne hen te roa mer á.”

33 Bo Yeso hyente wu ro us-'won à, **Yahuda**-ne tomso ne ye haane mosse un wu ne à, ye ro us-'won. Men-ut naasuru wu.

34 Yeso zeeru ye, “¿Ke ne o no joku wu?”

Ye zeeru Yeso, “Gos-wu, haan o gut.”

35 Yeso 'wonuru.

36 Remen kááne hun-ne zeeru, “Gwot bo wu wasse un wu ne à!”

37 Ye ken ye be-de un ka hun-ne ye zeeru, “¿U nom te ka, ka net-wu, wu ka upse yish-ye un ko-po á? ¿Wu roa hoks wen un Razarus m-mar á?”

Yeso 'yonste Razarus ut-marimar

38 Yeşo dooru hyan ur-'won un men-to un wu. Wu woonuru un saag. Ka saag-o ne pak-o ut-ta'ar o un o ken ta'ar-o a tige un ish-o un o.

39 Yeşo zeeru, "Dos no ka ta'ar-o."

Marta, wu sek-wu un wu mare à, wu zeeru, "Goş-wu re, wua nomos wuş m-moka, remen ho-ut nass to ka wu caane bo m-mar."

40 Yeşo zeeru, "¿Me ruru wo o á, um zee wo sher hur un du un me ne, wo a hyen seps-mo Shir à?"

41 Ye dossuru o-ta'ar. Yeşo dassuru ur-hi n-ton. Wu zeeru, "Tato re, um bomog wo remen o regute me ut-to."

42 Um nepste ko da un ke o ro me un ke'e ut-to. Amba me un rwor remen hun-ne ye ro kane eso eso à, remen ye sheret hur-de un ye unze wo wu tomnu me."

43 Bo wu rurte kááne à, wu 'yonsuru us-cor deen, wu zeeru, "Razarus, rwuun!"

44 Wu mare à wu argu m-rwuun, na-se un wu ut-kom ne gegurse un wa-de o-gund, co-o un wu yeresse un gund-de un duk.

Yeşo zeeru, "Us no wu, wu arag!"

*A nomute Yeşo geeg-de ut-yage
(Mati 26:1-5; Mark 14:1-2; Ruka 22:1-2)*

45 Ka **Yahuda**-ne ye dore **Meri** be-de un saag à, ye hyang rii-yo Yeşo nome à, moor-to un ye sheru hur-de un ye un wu.

46 Amba ye ken ye be-de un ye arguru m-ha be-de un **Parisa**-ne, ye ruru ye rii-yo Yeşo nome à.

47 Remen kááne Gwomo-ne ye un kon-se Shir un **Parisa**-ne ne ye aaguru **Morog-de un Sek-ye** remen ye piishté ut-ma.

Ye zeeru, “¿Ya un yo ne a no m-nom? Gwoť no saw-to ut-hyat to wu ro m-nom à!

⁴⁸ A yage wu kááne, kowan wua sher ur-hur un wu. **Roma**-ne a haan, ye sabarse hun-ne na un **Pyo-o Shir** ne un dak-o na ne.”

⁴⁹ Amba wan-gaan be-de un ye, wu a m-zee Kepas à, wu wu ro ko-Gwomo-wu un kon-se Shir un ka hak-o, wu zeeru, “No de no nap to no m-rwor á

⁵⁰ ¿No m-gwoť á? Ai, jiishtu no wan-gaan mer otte kap mo un hun-ne merme à.”

⁵¹ Yanze remen con-mo un wu o wu rurte kááne á, se de untun wu ro ko-Gwomo-wu un kon-se Shir à, Shir un kute wu, wu rur ka ma-to wu zee Yeso a mer remen **Yahuda**-ne.

⁵² Yanze ne remen **Yahuda**-ne un hon-de un ye á, amba remen wu morgunsuté yakar-ye Shir ye ro cakarse ko kene à, ye she'ete kang-o gaan.

⁵³ Bo un ka ma-to un ka ho-de, ye tooru ut-hun remen ye hoot Yeso.

⁵⁴ Remen kááne, Yeso do m-rwuun ur-buk cas be-de un **Yahuda**-ne á. Amba wu inuru káne, wu nekuru un dak-o ro o-zang à. Wu cowuru un o ken bo-o o a m-zee o-Eparam à. Wu she'eturu káne un yan-neke-mo un wu ne.

⁵⁵ A kane, **Biki-o m-Pas**§ o un he de m-woon. Hun-ne ut-moor ne ye haaru o-Urusharima remen ye koosté hi un de un ye ye she'eté ba m-kukop rii-yo **Biki-o m-Pas** woonte.

§ **Bor-üş op o-gaan:55 11:55** Biki-o Yahuda-ne rotte m-baks un ho-de Shir ruute ye o-Masar à.

⁵⁶ Ye zeeru hoob-o Yeso, ye ro eso eso un **Pyo-o Shir**. Ye m-zee, “¿Ya un yo ne no hyane? ¿Wu roon o-biki?”

⁵⁷ Hun-ne ma'asu hoob-o Yeso, remen Gwomo-ne ye un kon-se Shir un **Parisa**-ne ne ye rwo'og unze bo un wu hyane be-de Yeso ro à, wu haan, wu rur, ye shipt wu.

Bor-us op us-voor

*Meri hokmote Yeso now-mo
m-shi'igin un bo-o o-Betanya
(Mati 26:6-13; Mark 14:3-9)*

¹ **Biki-o m-Pas*** kuks ho-ut cind, Yeso haanuru bo-o o-Betanya be-de Razarus ro'e à, wu Yeso 'yonse ut-marimar à.

² Ye nomuru rii-yo m-re yo m-tet remen ye hwoog Yeso ur-keer. Marta wu nome rii-yo m-re. Razarus ne ye ro m-re be-ur gaan un Yeso ne.

³ Ka da-de ne, **Meri** dekururu batta-de un now-mo m-shi'igin. Ka now-mo woog purug-de o-rita, mo o-**nardi**, komo a mosse mo un rii ne á, mo un hwor mo deen. Wu hokmuru mo Yeso us-na, wu pe'eguru ka now-mo un hi-se un hi-de un wu. Kur-o kutuksuru un m-shi'igin.†

⁴ Amba Yahudas Iskariyoti, wu ro wan-gaan be-de un **yan-neke-m Yeso** wu he m-ya'as un Yeso a ho à. Wu zeeru,

* **Bor-us op us-voor:1 12:1** Biki-o Yahuda-ne rotte m-baks un ho-de Shir ruute ye o-Masar à. † **Bor-us op us-voor:3 12:3** Hyen komo: Ruka 7:37-38.

⁵ “¿Ya un yo ne wene **Meri** beeb ka now-mo, a wonge koob-ne ka hwor-ye? Ai, ká hwor-ye ro wooste guwus-de un hak.”[‡]

⁶ Yahudas Iskaryoti un rwor kááne yanze remen wu ro m-was un koob-ne ne o á, se de wu ko-hyow-wu. Komo ne wu ro wan-bop-to un ba-de un hwor, wu ro ye m-ma'as m-hiw.

⁷ Yeso zeeru, “A yage **Meri**, wu un hokmo me m-now remen ho-de a he me jok à.

⁸ Ai, ko de ke da-de no mosse un koob-ne ne, amba ba ko da un ke o no he m-ma'as un me ne á.”[§]

A nomute Razarus geeg-de ut-yage

⁹ Da-o hun-ne hogute unze Yeso ro un bo-o o-Betanya, **Yahuda**-ne ut-moor ne ye haanuru be-de un wu. Yanze rem Yeso un hon-de un wu á, har remen ye hyenet un Razarus ne wu Yeso 'yonse be-de m-mar à.

¹⁰ Gwomo-ne ye un kon-se Shir ye gamuru ut-hi ye hoot Razarus un ce un wu,

¹¹ remen un wu o **Yahuda**-ne ut-moor ne yagute dore un gwomo-ne ye un kon-se Shir. Ye shere hur-de un ye be-ur Yeso.

Hun-ne ye o-Urusharima barkute Yeso

(Mati 21:1-11; Mark 11:1-11; Ruka 19:28-40)

¹² Bo ish geste à, caari-de ur-morog de un ye ha ka **Biki-o m-Pas** à, hoguru unze Yeso roon o-Urusharima.

¹³ Ye deknuru jet-se o-kerem. Ye zeeru m-ru ye gontute wu, ye ro un 'yons ʉs-cor, ye ro m-zee,

[‡] **Bor-ʉs op ʉs-ʉoor:5 12:5** ut-Girik: denari 300. [§] **Bor-ʉs op ʉs-ʉoor:8 12:8** Hyen komo: Kara 15:11.

“Ur-bongon be-de Shir!”* Shir huute wu nu-o so-o
wu,
wu haane un beeb-ur Yawe à.†

Shir huute wu nu-o so-o
wu ro ko-Gwomo-wu un **Isra**-ne à!”

¹⁴ Yeso ro m-nekne n-ton un ya o-janka bo ro
gense be-de un Ma-to Shir à unze,

¹⁵ “No ya-o-Urusharima‡ taase no hoge o-gyer á,
Ko-Gwomo no wu ka roone n-ton un ya o-
janka.”§

¹⁶ Ur-takan, yan-neke-mo un wu ro nak un ka
rem-se ne á, se da-o a sepse Yeso à. Ká da-o, ye
bakse unze gense ma-to un wu ro, komo to koruru
kááne hond hond bo a gene to à.

¹⁷ Da-de wu aage Razarus wu rwuun un saag à,
komo wu 'yonstu wu un hoog ne à, buug-de un
hun-ne de ro mosse un wu ne à, ye ye rure hun-
ne ka ma-to.

¹⁸ Rii-yo hante morog-ur heet gonte de un wu
à yo ro, remen ye hogute wu nomog ká rii-yo ut-
hyat yo.

¹⁹ Bo **Parisa**-ne hogute ya-o-Urusharima haag
ye gontute Yeso à, ye zeeru hi un de un ye, “Yatt-
yo a hokse m-nom á! Ai, hono o-dak dorussute
wu!”

Ye ken Girik-ne ye hok Yeso

* **Bor-üş op uş-yoor:13 12:13** ut-Girik: “Hosanna!” Gom-o
ut-Ibra gaan-to ut-Hun “Gu te!” Hun-ne zeeru kááne da-o ye cone
m-ya'as Shir ur-bongon. † **Bor-üş op uş-yoor:13 12:13** Hyen
komo: Bong 118:25-26. ‡ **Bor-üş op uş-yoor:15 12:15** ut-Girik:
Sihiyona. § **Bor-üş op uş-yoor:15 12:15** Hyen komo: Zeka 9:9.

20 Káne, be-de un ye haane ká biki-o à **Girik-**ne ro kon. Ye un haan remen ye nomoté Shir ur-bongon.

21 Ye haanuru be-ur Pirip (wu ko-wa-o-Besayada un dak-o o-Gariri). Ye konuru wu, ye zeeru, “Goş-wu, te conog hyan-o Yeso.”

22 Pirip haaru, wu ruru Andarawus. Andarawus un Pirip ne haanuru, ye ruru Yeso.

23 Yeso zeeru ye, “Da-o nomoste o a hette me m-seps à, me **Wà-wu un net.**

24 Me no m-rure o-nip, go-yo o-hyo hene n-dak se yo mereste, go-o gaan-yo ro m-ma'as. Amba da-o yo potne, yo maturu deen.

25 Wan-con-to un hoog-o un káne un hono o-dak, wua taage un hoog-o ro be-de Shir à. Net-wu yage ne hoog-o un káne un hono o-dak à, wua kum hoog-o Shir o ba m-ta.*

26 Kap wu he me nome m-guw à, wu doru me be-de um ro à, káne o wu he m-she'et un cen wu. Kowan wu nomo me m-guw, Tato re a seps wu.”

Yeso rworog ma-to un mar-mo un wu

27 “M-moka me un hoge un nu-se un hoog re. ¿Ya um he m-zee? ¿Um zee “Tato re dossu me ka swo ur-koob de”? Ay, ko n-ga, me un haan remen ka da-o.

28 O-Tato, yage a hyenet sekemse-m ru.” Bo Yeso rurte kaane à, a hoguru o ken cor-o n-Ton shir, o ro m-zee, “Um be'essute, um sekemsussute hi un de. Man do hi un de m-sekemse komo ne.”

* **Bor-üş op us-yoor:25 12:25** Hyen komo: Mati 10:39; 16:25; Mark 8:35; Ruka 9:24; 17:33.

²⁹ Moor-to un hun-ne ye ro kane eso eso à, ye hoguru ka cor-o. Ye zeeru, “Ai, dàkàr-o.”

Ye ken ye zeeru, “Wu ken ko-**wan-tom-wu Shir** wu wu tepsu wu.”

³⁰ Yeso zeeru, “Rem re o no hogute ka cor-o á, se de rem no.

³¹ M-moka o Shir he piishe un hono o-dak ut-ma. M-moka o Shir he m-ruut un beeb-de un gwomo-to **ko-Gwomo-wu un ya-ut-kot** wu ro gwomo-to un ka hono o-dak à.

³² Amba me, da-o a kame me n-ton o-**kan** à, remen kááne man ru hun-ne m-haan be un de.”

³³ Rwor-mo un wu kááne mo mo kute gon mar-mo wu hette à.

³⁴ Moor-to un hun-ne shasuru wu, “Ro gense be-de un Takurda-o un Ma-to Shir, a zee **Kiristi** a she'et ko da un ke. To, ¿re o un ya o zet ‘A kem **Wà-wu un net** o-**kan**?’ ¿Wan wu ne ka **Wà-wu un net** wu?”†

³⁵ Yeso zeeru ye, “M-moka ya o-da hiin kane un co, cecas-m ro mosse un no ne. Nom no ur-hew cin cecas-m ro mosse un no ne, taas tet-mo rew no n-cow. Wu tet-m rewe à, wua hyen cow-yo m-dore á.

³⁶ Sher no m-cecas ne da-de no ro un mo ne à, remen no waragté hun-ne ye m-cecas.” Bo Yeso rurte kááne à, wu arguru m-neke, wu wukuru ye.

Koob-de m-sheer

³⁷ Ko de rotte wu swoog ye kute un rem-se ut-hyat ut-moor ne un yish-ye un ye à, kap un kaane ne, ye sher unze wu wu ro **Kiristi** á.

† **Bor-üş op uş-yoor:34 12:34** Hyen komo: Bong 110:4; Isha 9:7; Izik 37:25; Dane 7:14.

38 Káne o, a shoose rwor-m **Ishayawan-Rwor un Ma-to Shir**. Wu zee,

“Yawe, ¿wan wu ne shere un ma-ut te ne?

¿Be-ur wan o ne Yawe rwunte beeb-de un wu?”‡

39 O hante, ye hokste m-she á remen **Ishaya** doog m-zee, un de ken be-de.

40 “Shir pooste yish-ye un ye,
komo wu hoog hur-de un ye,
taasu ye hyen un yish-de un ye,
ye nept komo un hur-de un ye,
har ye muunté be un de,
um dossutu ye po-to ur-hur.”§

41 **Ishaya** un rwor kááne remen wu hyanag sekemse-m Yeso, wu rorog ma-to un wu.

42 Kap un koob-de un sher un hur-de un ye un wu ne, ut-moor ne be-de gos-ye ye un **Yahuda**-ne, ye shereg un wu. Amba ye es m-rwunte á, un gyer-o un taase **Parisa**-ne ruut ye un **kuke-o un yoos un Ma-to Shir**.

43 Ye jiishte m-con hun-ne bum ye otte Shir bum ye à.

*Gom-ur Yeso de a hette piishe
un hun-ne ut-ma*

44 Yeso 'yonsuru us-cor deen, wu zeeru, “Wu shere be un de à, me wu un hon-de wu sherte á. Amba wu ro m-she un wu tomnu me ne à.

45 Net-wu ro me m-hyan à, wu ro m-hyan un Tato re wu tomne me un hono o-dak à.

‡ **Bor-üş op us-yoor:38 12:38** Hyen komo: Isha 53:1 (ut-Girik).

§ **Bor-üş op us-yoor:40 12:40** Hyen komo: Isha 6:10 (ut-Girik).

⁴⁶ Me un haan hono o-dak remen um ye'et hun-ne m-cecas. Wu shere un me ne à, taase wu she'et o-comb á.

⁴⁷ “Bon wu hoge ma-ut re, wu dore to á, man piishe wu ut-ma á. Yanze remen um piishite hono o-dak ut-ma o um haante á, se de remen um guut hono o-dak.

⁴⁸ Net-wu yage me à, wu goks komo ne ma-ut re á, wan-piish un wu ut-ma ro kon. Ma-ut re to um rwore à, to a hette net piishe ut-ma un ho-de ur-kom.

⁴⁹ Yanze ka ma-to, ma-to un hi un de to á. Tato re wu tomne me à, un hi un de un wu, wu ya'e me cow-yo un to, un bo um he to m-rwor ne á.

⁵⁰ Um nepste ka **karamsa**-o ro na m-woot un hoog-o ba m-ta. Remen kááne, kap bo un rii-yo um rwore à, Tato re zee me um rur yo.”

Bor-us op us-tet

Yeso sapte na-se un yan-neke-mo un wu

¹ A káne, da-o **Biki-o m-Pas*** ro un he de m-woon à, Yeso nepste ne da-o wooste o wu hette m-ine un ka hono o-dak o wu waragte be-ur Tato un wu, wu n-Ton à. Wu waste ye, ye ro ye ma un wu n-me un hono o-dak à, m-moka wu kutute ye bo wu wasse un ye ne à har da-o ur-kom.

² Bo ho-ur he'ebute à, Yeso ne un yan-neke-mo un wu ne ye morguru remen ye reet rii-yo m-re. **Ko-Gwomo-wu un ya-ut-kot** be'essute wu

* **Bor-us op us-tet:1 13:1** Biki-o Yahuda-ne rotte m-baks un ho-de Shir ruute ye o-Masar à.

cūwūste ūn hur-ūr Yahudas Iskariyoti wà Simon, wū ya'aste Yeso ūn kom-to ūn yan-yage-to ūn wū.

³ Yeso nepste Tato ūn wū be'essute wū ya'assute wū gwomo-to ūn ko yo ke rii-yo. Wū nepste ne be-de Shir o wū rwuūne, be-de Shir o tomso ne wū he m-warag.

⁴ Wū inuru be-de wū ro tara à, wū possuru cop-o ūn wū. Wū deknuru ur-bojo, wū yapuru de ūn byon.

⁵ Ka da-de ne, wū duusuru m-ho o-jaw. Wū ma'asuru ūn sapte ūn yan-neke-mo ūn wū ūs-na. Bo wū saptute ye ūs-na à, wū ussuru bojo-de ro yepo ūn byon-o ūn wū à, wū sokmuru ye ūs-na ūn de.

⁶ Bo wū woote be-ur Simon Bitrus à, Simon Bitrus zeeru wū, “Wo, Gos-wū, ashi, ¿wō wū he me sapte ūs-na?”

⁷ Yeso zeeru wū, “M-moka wō nap rii-yo me m-nom á, amba ujime woa neps.”

⁸ Simon Bitrus zeeru, “Ay, woa cet me ūn sapte ūs-na á.”

Yeso zeeru wū, “Me sapte wō ne ūs-na á, yatt-yo nu'use me ūn wō ne á.”

⁹ Ka da-de ne, Simon Bitrus zeeru wū, “Gos-wū, urege kaane o, na-se ūn hon-de ūn se o he me m-sapte á, sapte me ut-kom ur-hi ne.”

¹⁰ Yeso zeeru wū, “Zorse-o ro ūn hoob-o m-zor komo ne á, se de sapt ūs-na temb, remen wū be'essute wū ja'assute cas cas. No ne ja'asse ne ye, amba kap-m no o á.”

¹¹ Yeso nepste wū he wū m-ya'as à, de de wū zette kap-m no o no ro ja'asse á.

12 Bo wu komte sapt un na-se un ye à, wu copuru cop-o un wu. Wu warguru be-de wu ro'e tara à, wu zeeru, “¿No nepste rii-yo um nomu no?”

13 No me m-aag ‘Wa-ur-Yoos,’ komo ‘Gos-wu’ no. Hond hond o ne komo. Ka bo-se o um ro.

14 Bo me Gos-wu, un Wa-ur-Yoos ne à, har um saptutè no us-na à, depete un cen no ne no sapt na-üş or no ne.

15 Nom no kaane remen um nomutu no o-bu remen no nomot bo um nomu no à.†

16 Me no m-rure o-nip, guw-ne ro m-jiish un gos-ye ye un ye ne á. Wan-tom komo wu ro m-jiish un net-wu tomnu wu á.‡

17 Urege no nepste un kaane ne, no tomso ne m-nom o-dorotte, Shir a huu no nu so-o.

18 Kap-m no o mette á. Um nepste ye um degre à. Kap remen a shoosté ma-to ro gense n-me un Ma-to Shir à, ‘Net-wu ro m-re mosse un me ne à, wu ro me ut-yage.’§

19 “Me no m-rure m-moka cin ba ka rii-yo un nom, remen da-o yo nome, no sheret me wu ro **Kiristi, Wan-Gwu** wu Shir tomne hono o-dak à.

20 Me no m-rure o-nip, bo un net-wu gokse wu um tombe à, wu gokste me o ka. Wu gokse me ne à, wu gokste Shir o ka wu tomne me à.”*

*Yeso rworog unze a ya'as wu
un kom-to un yan-yage-to un wu
(Mati 26:20-25; Mark 14:17-21; Ruka 22:21-23)*

† **Bor-üş op uş-tet:15 13:12-15** Hyen komo: Ruka 22:27.

‡ **Bor-üş op uş-tet:16 13:16** Hyen komo: Mati 10:24; Ruka 6:40; Yoha 15:20. § **Bor-üş op uş-tet:18 13:18** Hyen komo: Bong 41:9.

* **Bor-üş op uş-tet:20 13:20** Hyen komo: Mati 10:40; Mark 9:37; Ruka 9:48; 10:16.

21 Bo Yeşo rurte kááne à, wu hoguru us-nu un hur-de un wu. Wu ruru yan-neke-mo un wu cas, wu zeeru, “Me no m-rure o-nip, wan-gaan be un no, wua ya’as me un kom-to un yan-yage-ut re.”

22 Yan-neke-mo un wu gutruru hi un de un ye, ye nap wu Yeşo rotte á.

23 Wu ken be-de un yan-neke-mo un wu, wu Yeşo wasse un wu ne deen à, wu ro un her-o Yeşo.

24 Simon Bitrus zeeru wu us-har, “Citu na Yeşo unze, ¿Wan wu ne wu rotte?”

25 Ka wu ro un her-o Yeşo à, wu kaksunuru, wu zeeru, “Goş-wu, ¿wan wu ne?”

26 Yeşo shasuru, “Wu ka, wu um he m-huwe ur-burodi um ya’as wu à.” Bo wu huute ne hwu-de ur-burodi à, wu ya’asuru Yahudas Iskariyoti wà Simon.

27 Bo wu gokste ka hwu-de à, **ko-Gwomo-wu un ya-ut-kot** cowuru un hur-de un wu.

Yeşo zeeru wu, “Nom yo o cone à kyak.”

28 Amba ye ka ye ro un re un rii-yo m-re à yatt-wu nape rii-yo hante Yeşo zeet wu kááne á.

29 Ye essuru unze Yeşo un tom Yahudas on remse o-biki, ko ne wu ya’as koob-ne yo ken rii-yo, remen Yahudas wu ro un ba-de un hwor-ye un ye ne.

30 Tet-mo ne komo, bo wu gokste hwu-de ur-burodi à, wu arguru m-ru but.

Karamsa-o pu-o

31 Bo Yahudas ruute à, Yeşo zeeru, “Da-o wooste o **Wà-wu un net** hette cow un seps-mo un wu à. Komo a seps Shir remen wu.

32 Urege a sekemsete Shir un me, Shir a sekemse me tomso ne ha-mo un be-de un wu. Hor-m-hor o ne wu he me m-sekemse.

33 “No yakar re rek-ye rek-ye, o-da hiin o um ro mosse un no ne. Noa hoob me, amba bo um rure Sek-ye be-de un **Yahuda**-ne unze be-de um he'e à noa hoks m-ha kane á, ka o me no m-rure m-moka.†

34 “**Karamsa**-o pu-o o me no m-rure. Was no un or no ne. Bo um wasse un no ne à, ka bo-se ne o un cen no ne no was un or no ne.‡

35 Kááne o kowan he m-nap unze yan-neke-m re ye no ro, urege de unze no m-was un or no ne ne.”

Yeso rurute Bitrus wua nom she-mo un nap-o un wu

(Mati 26:31-35; Mark 14:27-31; Ruka 22:31-34)

36 Simon Bitrus zeeru wu, “Gos-wu te, ¿ke co-o o he?”

Yeso shasuru wu, “Be-de um he'e à, wo hoks me m-dore m-moka á. Amba ujime kane un co hiin, wo doru me.”

37 Bitrus zeeru wu, “Gos-wu, ¿remen yan o mette à hoks wo m-dore m-moka á? Ai, man ya'as hoog re rem ru.”

38 Yeso zeeru, “¿Har wo ya'as hoog ru rem re? Me no m-rure o-nip, rii-yo keeg-o kiit-yo kenet, wo nom she-mo un nap-o re har so o-tet.”

† **Bor-uş op us-tet:33 13:33** Hyen komo: Yoha 7:34. ‡ **Bor-uş op us-tet:34 13:34** Hyen komo: Yoha 15:12,17; 1Yoh 3:23; 2Yoh 5.

Bor-us op us-nass

Yeso wu ro cow-yo m-ha be-de Shir

¹ Yeso zeeru ye, “Taase hur-ur no naase á. Sher no be-de Shir. No sher be un de tomso ne.

² Un hur-o Tato re kuke-ut ro kon deen. U rotte kááne o á, um roa ruru no á. Komo neke-mo um he'e reeno um ja'asuté no ur-be.

³ Men neke, me ja'asunse no ur-be tomso ne, um dooru m-muun um degbuté no un be-de un hi un de remen no she'etté be-de um ro à.

⁴ Be-de um he'e à, tomso ne no nepste o-cow.”

⁵ Tomas zeeru wu, “Gos-wu, te nap be-de o he'e á. ¿Re o te he m-nom te nept o-cow?”

⁶ Yeso zeeru wu, “Me wu ro o-cow, me wu ro o-nip, me wu ro hoog. Wa m-ha be-ur Tato re ro kon á, se wu donte be un de remen me wu ro o-cow yo m-ha be-ur Tato re.

⁷ No ro nepstu me, no roa nep Tato re tomso ne. Amba kane un co, noa neps wu har no hyen wu tomso.”

⁸ Pirip zeeru wu, “Gos-wu, kutu te o-Tato. Bo'ossutu te.”

⁹ Yeso zeeru wu, “Pirip, honu a she'ete no cen no ne à, ¿o zeeru har m-moka wo nap me á? Ai, kap net-wu hyane me à, ai wu hyanag o-Tato. ¿Re o un ya o zette, 'Kute te o-Tato'?”

¹⁰ ¿Wo sher unze me n-me o-Tato, o-Tato tomso ne n-me un me á? Ma-to um ruru no à, be un de o to rwuune á, se de be-de o-Tato o to rwuune, o ro mosse n-me ne à, o ro m-nom m-senge be un de à.

11 Sher unze un me un Tato re, gaan-to te ro. Urege ne no hoks m-she, remen ma-ut re á, sher no remen senge-mo ut-hyat mo um nome à.

12 Me no m-rure o-nip, kap wu shere un me à, senge-mo me m-nom à, mo mo wu he m-nom. Har ma wu arag me, remen ha-mo um hette-be-ur Tato re.

13 Tomso ne kap bon yo no kone un jin un de à, man nomo no yo remen a sekemsuté Tato re be un de.

14 Koyan yo no kone un jin un de, man nomo no yo."

Ess ut-ma to un haan-mo un Kukt-o Shir

15 "Urege de no waste un me ne, noa dore **karamsa**-ut re.

16 Me ne, man kon o-Tato, wu 'ye no wu ken Wa-ut-Orom wu wu he m-she'et be un no har da-o ba m-ta à.

17 Wu wu ro **Kukt-o Shir** wu he no m-kute nip-o Shir. Hun-ne ye un hono o-dak, ye hoks wu m-goks á, remen ye hoks wu m-hyan, har ye nept wu á. No ne, no nepste wu remen no be-ur gaan un wu ne. Wua she'et tomso ne n-me un no.

18 Remen kááne, no nep unze me hede no m-yage untun koobi-ne á. Man heesune be un no.

19 Ya o-da yo kuse hiin, hono o-dak o wongute un hyan-o re ne. Amba no ne, noa hyen me, remen me un hoog ne, no komo, noa nom hoog.

20 Ho-de, no he kum un **Kukt-o Shir** à, ka ho-de o no he m-nap unze me un Tato re ne gaan-to te ro. Ka ho-de a warag no gaan.

21 Kap bon net-wu hoge **karamsa**-ut re, wu doru to à, wu ro wan-m-was un me ne. Wan-m-was un me ne ne, Shir a was un wu ne. Me tomso ne, man was un wu ne. Wuà hyen me cas, te she'ette un wu ne.”

22 Ka da-de Yahudas (amba yanze Yahudas Iskariyoti á) wu shasuru wu. Wu zeeru, “Goş-wu, çya hante ne o hette rwunte un hi un du cas be un te cot, amba wo kute hono o-dak á?”

23 Yeso zeeru wu, “Bon wu wasse un me ne à, wuà dore ma-ut re. Tato re a was un wu ne. Tea haan, te Tato re be-de un wu te she'et mosse un wu ne.

24 Net-wu ro un bop un ma-ut re á, wu ro m-was un me ne o ka á. Ma-to no hoge un nu-o re à, ma-ut re to á. Ma-ut Tato re to, wu tomnu me à.

25 “Me no m-rure un to ka myet, un ka da-o me be-ur gaan un no ne.

26 Amba Wa-ut-Orom, **Kukt-o Shir** wu Tato re he m-tomon un jin un de à, wu he no yoose un koyan, wu baksu no rii-yo um ruru no à.

27 Um yaksutu no gwugwu-mo ur-hur. Gwugwu-mo ur-hur mo um yaksu no à, yar-m re mo untun yar-mo un hono o-dak á. Taasu men-ut no naase á, taasu tomso ne no hoge o-gyer á.

28 “No hogussute de um zeeg men neke um dott m-muun be un no. No wasse un me ne, noa nom o-zak remen me m-ha be-ur Tato re wu jiishe me à.

29 To, m-moka um rurutu no cin ba da-o un woon remen da-o woone no sheret.

³⁰ Me hede no m-rure ut-ma deen á, remen wan-gwomo-to un hono o-dak roon, **ko-Gwomo-wu un ya-ut-kot**. Yatt-yo wu he ne hoks m-dos be un de á.

³¹ Amba remen hono o-dak nept unze um waste o-Tato ne, me un nom un kap rii-yo Tato re zee à.

“A ine no kane, da-o wooste o a hette no m-neke à.”

Bor-us op us-taan

Yeso wu ro 'wun-o o-'yo

¹ Yeso dooru m-zee yan-neke-mo un wu, “Me ro 'wun-de o-'yo yo o-nip. Tato re wu ro yo m-ma'as m-ja'as.

² Ko yo ke jet-yo be-de un yo, yo mate á, Tato re a kups yo. Ko yo ke yo ro ur-mat à, a ro yo m-ja'as remen yo ja'asté ur-mat deen.

³ No ne, bo an ja'as un ka 'yo-yo à, ka bo-se ne o ma-ut re ja'ase hur-ut no.

⁴ She'et no kang-o gaan un me ne, me ne man she'et be un no. Bo o-jet ro m-mat un yakar un hon-de un yo á, se de yo ro mosse o-'yo ne. Kááne o un cen no, noa hoks nom un rii á, se no she'ette mosse un me ne.

⁵ “Me ro 'wun-de o-'yo. No ro us-jet. Bo un net-wu she'ete be un de à, man she'et be-de un wu, wua met yakar deen. Un ya mosse un me ne á, noa hoks nom un koyan á.

⁶ Kap net-wu she'ete be un de á, a ruut wu untun bo a m-kups un jet-yo ba ur-mat á. A jore, a kamas gon ka jet-se be-ur gaan. Se hu'use, a su se o-ra.

⁷ Amba urege unze no she'ete be un de, ma-ut re komo, no gokste to, to, kon no koyan, a nomu no yo.

⁸ Ka bo-se ne o ka an sekemse un Tato re urege no ur-mat deen. Ka bo-o tomso no he m-kute unze yan-neke-m re no ro.

⁹ "Bo Tato re wasse un me ne à, ka bo-se ne o um wasse un no ne. To, she'et no be-de un was-m re.

¹⁰ Urege de unze no o-dorotte un **karamsa**-uş re ne, man kutu no was-m re, bo um dore ma-ut Tato re à, komo um she'ete n-me un was-mo un wu.

¹¹ Me un rure no ká rem-se remen zak-o re she'eté un no ne, komo zak-o no waragté shiishe.

¹² **Karamsa**-o re o unze no was un or no ne, bo um wasse un no ne à.*

¹³ Was-mo jiishe be-de un hun-ne à, mo ro: net ya'as hoog-o un wu remen nay-ne ye un wu.

¹⁴ No nay re ne ye no ro urege no nomog o-dorotte un ma-ut re ne to um ruru no à.

¹⁵ Man do no m-aag guw-ne á, remen ko-guw-wu nap men-to un wan-hur-o wu á. Amba me no m-aag nay-ne re, remen um ruru no kap rii-yo um hogne be-ur Tato re à.

¹⁶ No ye daage me á, me daage no. Um rwo'og no he no met yakar rem re, yakar-ye he komo m-she'et har da-o ba m-ta à. Ka da-o a 'ye no kap o un rii-yo no kone n-me un jin un de à.

¹⁷ Remen kááne, um zeeg: Was no un or no ne!"

Yage-to un hono o-dak he yan-dor à

* **Bor-üş op uş-taan:12 15:12** Hyen komo: Yoha 13:34; 15:17; 1Yoh 3:23; 2Yoh 5.

18 “Urege hono o-dak yagutu no, no baks unze me wu o ba'e m-yage rii-yo o yagutu no.

19 No rotte yan-hono-o-dak, ye roa cun no. Amba remen no yan-hono-o-dak ye á, tomso ne me daage no un hono o-dak, o hante yan-hono-o-dak yagutu no.

20 Baks no ma-to um rure no à, unze ko-guw ro m-jiish un wan-hur-o un wu á.† Ye rangsute me, ka bo-se ne o ye he no m-rangse un cen no ne. Ye ro dorute ma-ut re, ye roa dore ut-ma no.‡

21 Yea rangsu no kááne remen jin un de, remen ye nap net-wu tomne me á.

22 Me ro haante, um nome ye ut-ma á, ye roa nep **ba'as-to** un ye á. Amba un haan-m re yett be-de m-posse be-de un **ba'as-to** un ye á.

23 Wu yage me à, wu yagute Tato re ma.

24 A ro zeege me nom ka rem-se ut-hyat se, se net take m-hyan á, **ba'as**-ur ro roa bup ye á. Amba m-moka ye hyeneste rem-se um nome à, amba myet un kááne ne, ye yagutu me ye yage komo Tato re.

25 To, to un nom kááne remen a shoosté ma-to ro gense n-me un Ma-to Shir à unze, ‘Ye un yage me ba ut-ma.’§

26 “Baks no unze Wa-ut-Orom a haan, wu um he no m-tomne, rwuun-mo un be-de o-Tato à. **Kukt-o Shir** wu he m-rwuun be-de o-Tato à, wu he no m-kute o-nip à, wu he no wan-swo-üş.

27 No un cen no ne, ya yan-swo-üş re ye, remen

† **Bor-üş op uş-taan:20 15:20** Hyen komo: Yoha 13:16. ‡ **Bor-üş op uş-taan:20 15:20** Hyen komo: Mati 10:24; Ruka 6:40; Yoha 13:16. § **Bor-üş op uş-taan:25 15:25** Hyen komo: Bong 35:19; 69:4.

cin ur-takan un senge-m re kàné, no mosse un me
ne.

Bor-us op us-cind

¹ “Men ruru no ka ma-to remen taase no no egé
á.

² Yea ruut no un kuke-to un yoos un Ma-to Shir.
Nip-o da-o roon o ye hette no m-ho à, ye hyene ye
zee Shir-o ye ro m-nome ur-**seke**.

³ Yea nom kááne komo remen ye nap o-Tato ko
me á.

⁴ Men ruru no kááne remen da-o ka rem-se
kore, no baksté unze um be'este um nekste no ut-
to.

Senge-mo un Kukt-o Shir

“Me ruru no ka rem-se cin n-ga ne á, remen me
mosse un no ne.

⁵ M-moka ne, men warag be-de un wu tomne
me à. Kap un kááne ne, n-me un no yatt net-wu
citu me be-de um he'e á.

⁶ Amba men-ut naasutu no deen remen um
rurute no ka rem-se.

⁷ Kap un kááne ne, me no m-rure, nip-o: jiishte
no ne komo um neke. Me neke á, ka Wa-ut-Orom
wu a haan be-ur no á. Me neke ne, man tomon
wu be un no.

⁸ Da-o ka Wa-ut-Orom wu haane, wu kute hun-
ne ye hono o-dak unze barag-se un ye mosse **ur-**
ba'as ne hond hond se ro á. Komo Shir wu ro
kashi. Wu baksu ye ma-to un piish ut-ma to Shir
tomso ne.

⁹ Wu kutu ye unze ye nomog **ur-ba'as** remen
ye yagute m-she be un de.

10 Barag-se un ye hond hond o se ro mosse un kashi ur-she'et ne á, remen me m-warag be-ur Tato re. Noa hyen me komo á.

11 Wua kute ye unze barag-se un ye hond hond o be-de un ma-to un piish ut-ma á, remen a komoste piishe un **ko-Gwomo-wu un ya-ut-kot** ut-ma. Ka ko-Gwomo-wu wu ro wan-gwomo to un ka hono o-dak o.

12 "Um ro'suru ut-ma ne deen to um he no m-rure à tokon, amba noa hoks to m-dek m-moka á.

13 Da-de **Kukt-o Shir** haane, Wa-ur-Yoos de o-nip, wua doruttu no be-de o-nip. Wu ro un he de no rure ut-ma be-de ut-gwomo á. Wu ro un he de m-zee ko rii, se de kap to wu hoge be-de Shir à, to to wu he m-rwor. Wua ruru no rem-se he m-takan à.

14 Wua sekemse me, remen ma-ut re to wu he no m-hi'e à.

15 Kap yo ro be-de o-Tato à, yo ma re yo. O hante um zeet **Kukt-o Shir** wua goksune yo um ruru wu à, wu ruru no un ce no."

Naase-mo ut-men a warag o-zak

16 "Man nekusse tokon, amba ujime kane un co hiin noa hyenes me."

17 Ye ken yan-neke-mo un wu ne ye cituru hi un de un ye, ye zee, "¿Yan yo ne ro barag-se un wu, wu zeet, 'Man nekusse tokon, amba ujime noa hyenes me'? ¿Ya hante komo wu zeet um ro m-ha be-de o-Tato?"

18 Ye ma'asuru m-zee, "¿Yan yo ne wu barage wu zeet kane un co hiin? Ay, a nap ma-to wu ro m-rwor á."

19 Yeso nepste ye conog wu m-cit, wu zeeru ye, “¿No o hoob-o m-nap un ma-ut re be-ur or no ne remen um zeeg unze, ‘Man nekusse tokon amba ujime kane un co hiin noa hyenes me’?”

20 Me no m-rure o-nip, noa unus, amba hono o-dak a nom o-zak. No ne, noa nom naase-mo ut-men, se de naase-mo un men-ut no moa warag o-zak.

21 Da-de ne'a ro un 'yong-se o-mat, wu ro un hyan ur-koob deen remen da-o o-mat woosunte wu. Amba da-de wu messe wan-yaar-wu un wu á, wua do m-baks unze wu swoog ur-koob á, remen o-zak o wu mette wan-yaar un hono o-dak á.

22 Ka bo-se o, no un cen no ne, m-moka no un naase-mo ut-men ne. Amba a dos no m-hyende. Ka da-de ne o men-ut no he nom o-mok puu untun ut-gwere o-zak. Yattu ne wu he rumus un zak-o no á.

23 Ho-de no he kum un **Kukt-o Shir** á, ka ho-de ne no he m-wuwe un cot-üş re ne remen koyan a kutu no yo cas un co-o no. Me no m-rure o-nip, koyan yo no kone o-Tato un beeb-de un jin un de, wua 'ye no yo.

24 Har m-moka no un goshi kon rii un beeb un de á. Kon no, noa kum remen zak-o no shiit cengceng.”

Yeso reeg ur-ho hono o-dak

25 Yeso dooru ut-ma un yan-neke-mo un wu ne ne. Wu zeeru ye, “Kap ka ma-to men ruru no to riig-m-riig un sha-mo ut-ma ne. Da-o roon o metté a ruru no ut-ma riig-m-riig á, se de um ruru no ma-to o-Tato cas cas.

26 Ho-de me neke, ka ho-de ne o no he m-kon o-Tato un jin un de. Se um konutu no un nu-o re tomso ne á,

27 remen Tato-o ro un was un no ne remen no waste un me ne, no shereg unze be-de o-Tato o um rwune.

28 Ka o ne komo, be-de o-Tato um rwune, um cowonte hono o-dak. M-moka ne komo me un hede o m-yage um waragté reno be-de o-Tato.”

29 Yan-neke-mo un wu zeeru, “M-moka wo un rwor ut-ma cas cas, yanze m-riig ne á.

30 M-moka o te nape unze o nak koyan, ko te citu wo á, o rurutu te cas cas. De de te sherte unze be-de Shir-o o rwune.”

31 Yeso zeeru ye, “Ashi, no ro shereg á, se m-moka!

32 To, ai, da-o roon, ko m-moka ma o nomoste, o a hette no m-cakarse à. Ko wu ke wua warag un hur-o un wu, no yage me un hon-de. Me hede m-she'etu ne un hon-de á, remen Tato re ro mosse un me ne.

33 Me un ruru no ka ma-to remen hur un no gwu'uruté bo no dape me à. Noa su ur-koob be-de un hun-ne ye un hono o-dak amba 'mo no ur-hur! Um reeg ur-ho un hono o-dak ne!”

Bor-us op us-ta'yoor

Kon-us Yeso remen hi un de un wu

1 Bo Yeso rurte kááne à, wu dassuru ur-hi n-Ton shir. Wu zeeru, “Tato re, da-o wooste o o hette me m-sekemse à, remen me un cere um sekemsuté wo.

² O ya'ag me ut-gwomo un hi-de un kowan, remen um ye'et hoog-o ba m-ta be-de un yan-dor-ye o ya'asu me à.

³ Cow-yo hun-ne hette m-kum hoog-o ba m-ta à, yo ro, ye nep unze wo wu ro Shir gaan, o-nip, komo ye nep unze me, Yeso, me ro **Kiristi**, wu o tomne à.

⁴ Um kussute hun-ne gos-ut ru kane un hono o-dak remen um shooste senge-mo o zee me um nom à.

⁵ M-moka komo ne, Tato re, do me m-sekemse, un ka sekemse-mo ne mo um rotte mosse un wo ne à, rii-yo a nomot hono o-dak.

Kon-us Yeso remen yan-neke-mo un wu

⁶ “Um rwuntute jin un du be-de un hun-ne ye o ya'asu me un ka hono o-dak o à. Ye ma ru ye. O ya'ag me ye ne, ye dorute ne ma-ut ru.

⁷ M-moka ye nepste kap bo un yo o ya'asu me à, be un du o yo ro.

⁸ Ma-to o ruru me ne à, um rurute ye to. Ye goksusse, ye nepse ne unze be un du o um rwuune, ye shereg unze wo tomnu me.”

⁹ “Me ne kon-se mette remen ye, yanze hun-ne ye un hono o-dak o me m-kone á, se de remen ye o ya'asu me à, remen ye ma ru ye.

¹⁰ Kap ye ma re, ye ma ru ye. Ye ma ru komo ne ye ma re ye. A me m-sekemse komo ne remen ye.

¹¹ M-moka tomso ne um robe be un du, me kus ur-she'et ne kane hono o-dak á. Amba ye ka, hono o-dak o ye ro. Tato-o ba m-Kukop, o 'er ye un

beeḅ-de un jin un du, beeḅ-de un jin-de o ya'asu me à, remen ye she'etté kang-o gaan bo a gaan à.

¹² Kap da-de te ro mosse be-ur gaan à, um ereg ye un bu-yo un beeḅ-de un jin un du de o ya'as me à. Um ereg ye, Yatt net-wu nebe be-de un ye á, se de ka ko-nebesse wu, remen a shoosté Ma-to Shir to ro gense à.*

¹³ “M-moka, um robe be un du. Men rwor un ka ma-to cin um ro un hono o-dak remen zak-o re nomot deen bo o he shoos un hur-de un ye à.

¹⁴ Um rurute ye ma-ut ru. Hun-ne ye un hono o-dak yaguru ye, remen ye ba ye ma hono o-dak ye á, untun bo um ro wu ma hono o-dak á.

¹⁵ Me un kon-üş ru, o dos ye n-me un hono o-dak á, se de o 'er ye be-de un ka wan-men-ut jaas-to wu.

¹⁶ Ye, yan un hono o-dak ye á, bo um ro wu un hono o-dak wu á.

¹⁷ Yoos ye ma-ut ru, ro to nip-o. Muut ye hun-ne ye ba m-kukop un bu-yo un nip-o ru.

¹⁸ Bo o tomnu me hono o-dak à, ka bo-se ne o, un ce re, um tome ye be-de un hun-ne ye rurute ye ma-ut ru.

¹⁹ Um ya'aste hi un de untun kashi ur-**seke** de ba m-kukop remen ye. Um nomog kaane remen ye waragté ba m-kukop remen nip-o ru.

*Kon-üş Yeso
remen yan-dor o un wu kap*

²⁰ “Yanze remen ye ka un hon-de un ye mette un kon-üş ru á. Me wo us-kon remen myet un ye

* **Bor-üş op us-ta'yoor:12 17:12** Hyen komo: Bong 41:9; Yoha 13:18.

ka ne, ye shere me ne à. Ka ye, shere remen ye hogute ma-ut re be-de un yan-neke-m re à.

²¹ Tato re, um conog kap mo un ye, ye warag gaan, bo a gaan à. Um conog ye warag gaan un na ne, bo wo n-me re, komo me n-me ru à. Ka da-de o hono o-dak he m-goks ma-ut re unze wo tomnu me.

²² Bo o sekemse me à, ka bo-se ne o, um sekemse yan-dor re, remen ye she'etté gaan bo a gaan à.

²³ Me be-de un ye, wo tomso ne be un de, remen a she'etté kang-o gaan. Nom kaane remen hun-ne ye un hono o-dak nepsté unze wo tomnu me un hono o-dak, komo unze o wastu ye bo o wasse un me ne à.

²⁴ “Tato re, um conog ka hun-ne ye o ya'asu me à, ye un cen ye, ye she'et mosse un me ne ko de ke be-de um ro. Ka da-de ye hyenet sekemse-m re mo o sekemse me à, remen o conog me cin ba a un nom hono o-dak.

²⁵ “Kashi o-Tato, hun-ne ye un hono o-dak, ye nap wo á, amba um nepste wo. Yan-dor re komo, ye nepste unze wo tomnu me.

²⁶ Um rwuntute jin un du be-de un ye, komo man re co m-nom kááne. Men nom kááne remen bo o wasse un me ne à, ye ma'asté, un cen ye ne, m-was ne, komo remen um she'etté be-de un ye.”

Bor-us op us-eer

*A ya'aste Yeso, a ship wu
(Mati 26:47-56; Mark 14:43-50; Ruka 22:47-53)*

¹ Bo Yeso komte kon-se Shir à, wu arguru m-neke un yan-neke-mo un wu ne ha-mo un pesto-de un bur-yo o-Kidurun be-de ye ro m-rwuun yette m-hur m-yo à. Un o ka riib-o tuk-o un 'yo-se o-**zetun** ro kon. Wu cowuru kane un yan-neke-mo un wu ne.

² Yahudas ne, wu he wu m-ya'as à, wu nepste ka be-de, remen Yeso weste m-go'one un yan-neke-mo un wu ne kane.

³ Yahudas haaru be-de un Gwomo-ne ye un kon-se Shir un **Parisa**-ne ne. Wu deknuru kur-de un karma-ne un ye ken yan'er-de un **Pyo-o Shir** ye ne. Wu haanuru un ye ne, be-de Yeso ro un yan-neke-mo un wu ne à. Ye woonuru un ka be-de ut-pitirra ne, un gwo-to o-ra ne, ut-magay ne ut-kom.

⁴ Yeso ne, wu nepste kap bo un rii-yo he wu m-kum à. Wu gaanuru co, wu zeeru ye, “¿Wan wu ne no o-hoob?”

⁵ Ye zeeru, “Yeso ko-ya-o-Nazaret-wu.”

Yeso zeeru ye, “Me ka.”

Yahudas ne, wu ya'asu wu à, wu ro eso mosse un ye ne.

⁶ Bo Yeso zette ye, “Me ka” à, ye warguru jim jim, ye heeru n-dak.

⁷ Yeso ja'asuru ye m-cit, “¿Wan wu ne no o-hoob?”

Ye zeeru, “Yeso ko-ya-o-Nazaret-wu.”

⁸ Yeso zeeru, “Um russutu no, um zee, ‘Me ka.’ Uregē me wu no o-hoob, no yage ye ka aragte.”

9 Yeşo un rwor kááne remen ma-to wu rwor à to shiit unze, “Shir be-de un ye o ya'asu me à, me ho'os ko wan-gaan á.”*

10 Simon Bitrus ro o-magay ne. Wu mu'usuru o, wu ceturu ko-guw-wu un ko-Gwomo-wu un kon-se Shir. Wu kupsuru wu to-o un so ur-re. Jin-de un ka ko-guw-wu Marukus.

11 Bo Bitrus cete to-o Marukus à, Yeşo zeeru Bitrus, “Muut ka magay-o o-rwoponte. ¿Wo m-hyan man su ur-koob de Tato re zee me um su á?”†

Yeşo un her-o Annas

12 To, ka buug-de un karma-ne de un wan-co o un ye ne un yan'-er-de un **Yahuda**-ne, ye shipiru Yeşo. Ye gaguru wu.

13 Ye nekuru un wu ne be-ur Annas ur-takan. Wu ne ko-moon Kepas wu. Kepas ne wu ro ko-Gwomo-wu un kon-se Shir be-de un kon-se Shir un ka hak-o.

14 Wu Kepas komo ne, wu wu nome **Yahuda**-ne ut-ma unze, “Jiishtu no wan-gaan mer remen hun-ne kap.”‡

Bitrus nomog she-mo m-nap un Yeşo

(Mati 26:69-70; Mark 14:66-68; Ruka 22:55-57)

15 Bo ye nekete un Yeşo ne be-ur Annas à, Simon Bitrus un wu ken ne **wan-neke-m Yeşo** doruru jim-ur Yeşo. Bo ye woote un hur-o un ko-Gwomo-wu un kon-se Shir à, wu Bitrus ro mosse un wu ne à, wu cowuru har o-'woog mosse un Yeşo ne

* **Bor-üş op uş-eer:9 18:9** Hyen komo: Yoha 6:39. † **Bor-üş op uş-eer:11 18:11** Hyen komo: Mati 26:39; Mark 14:36; Ruka 22:42.

‡ **Bor-üş op uş-eer:14 18:14** Hyen komo: Yoha 11:49-50.

remen ko-Gwomo-wu un kon-se Shir nepste un wu ne.

¹⁶ Bitrus esuru un ish o-hur n-do. Se wu ka **wan-neke-m Yeso** wu, untun nepse yo wu ro'e be-de un ko-Gwomo-wu un kon-se Shir à, wu ruuru n-do, wu nomuru ut-ma un wan-ne'a ne wu ro un 'er-de un ish à. Ka da-de ne, wu cowonuru un Bitrus ne.

¹⁷ Ká wan-ne'a-wu ro un 'er-de un ish à, wu zeeru Bitrus, “Ashi, ¿un ce ru, be-de un yan-neke-mo un ka net-wu o ro á?”

Bitrus zeeru wu, “Ay, me be-de un ye á.”

¹⁸ Guw-ne ye un ko-Gwomo-wu un kon-se Shir un yan-'er-de un **Pyo-o Shir** ne, ye dapsuru o-ra remen da-de o-huw o. Ye ro eso eso, ye ro m-hwo'ot o-ra mosse un Bitrus ne.

Annas cikt Yeso us-cot

(Mati 26:59-66; Mark 14:55-64; Ruka 22:66-71)

¹⁹ Ko-Gwomo-wu un kon-se Shir cituru Yeso ma-to un yan-neke-mo un wu un yo yoos-de un wu ro ye ne m-nome à.

²⁰ Yeso shasuru Annas, “Ai, um rurute hun-ne ye un hono o-dak ut-ma cas. Um yooste komo ne un kuke-to atte m-yoos un Ma-to Shir à un **Pyo-o Shir** ne, be-de **Yahuda**-ne ro m-morge kap à. Yatt-yo um rwoře wukusse á.

²¹ ¿Remen yan o wotte me us-cot? Cit ye hoge ma-to um ruru ye à cit yo um ruru ye à. Ye nape ma-to um rure ye à.”

²² Bo Yeso rurte kááne à, se wu ken ko-wa-'er-de un **Pyo-o Shir** wu, wu ro káne eso un Yeso ne à, wu kanuru Yeso o-raag. Wu zeeru, “¿Ka bo-se

ne o ka o he m-shasu ʊn ko-Gwomo-wu ʊn koŋ-se Shir?”

²³ Yešo zeeru wu, “Urege ʊm rurutu no ma-ʊt yo-to, o cit ye be-de m-ba'ase à. Urege ne ʊnze hond hond o, me **ba'as** á. ¿Ya hante ʊn ya o kenet me o-raag?”

²⁴ Annas zeeru, “A neke ʊn wu ne ka bo-se ne gekse be-ʊr Kepas ko-Gwomo-wu ʊn koŋ-sé Shir.”

*Bitrus doog nom-m she-mo
ʊn nap-m Yešo*

(Mati 26:71-75; Mark 14:69-72; Ruka 22:58-62)

²⁵ Simon Bitrus ro eso, ʊn hwo'ot o-ra. Ye zeeru wu, “¿Wo ʊn ce ru, ba be-de ʊn yan-dor ye ʊn wu o ka o ro á?”

Wu zeeru, “Ay, me be-de ʊn ye á.”

²⁶ Se wu ken be-de ʊn guw-ne ye ʊn ko-Gwomo-wu ʊn koŋ-se Shir, baag-o ʊn wu Bitrus kupse o-to à. Wu zeeru, “Ashi ka, ¿me hyan wo mosse ʊn wu ne reeno be-de ʊn **Haag-o ʊn 'yo-se o-Zetun** á?”

²⁷ Bitrus dooru nom m-she, wu zeeru, “Me wu á.” Bo wu zette kááne à, keeg-o o-kiit kanuru.

Yešo ʊn her-o Biratus

(Mati 27:1-2,11-14; Mark 15:1-5; Ruka 23:1-5)

²⁸ Ye inuru n-sot n-sot, ye ruuturu Yešo ʊn hur-o Kepas komo ye heeturu Yešo ʊn ish ʊn hur-o **Biratus** ko-Gwamna-wu o-Roma wu a ya'ase gwomo-to ʊn **Yahuda**-ne à. Ye **Yahuda**-ne ʊn hi ʊn de ʊn ye, ye cow á, remen ye o-gyer taase ye kokkusse hi ʊn de ʊn ye, taase rii-yo m-re yo ʊn **Biki-o m-Pas**,§ yo kwangu ye m-re.

§ **Bor-ʊs op ʊs-eer:28 18:28** Biki-o Yahuda-ne rotte m-baks ʊn ho-de Shir ruute ye o-Masar à.

29 Remen kááne, **Biratus** un rwuun un co-o un ye, wu zeeru, “¿Ya un **ba'as-de** no bupte ka net-wu?”

30 Ye zeeru, “U rotte unze ma-to **ur-ba'as** to á, te roa hante wu be un du á.”

31 **Biratus** zeeru ye, “Neke no un wu ne un hi un no, no he no piishe wu ut-ma un hi un no **bo karamsa**-o zee à.”

Yahuda-ne zeeru wu, “Ay, tett gwomo-to un piishe un net ut-ma a hoot wu á.”

32 Ka ma-to ne remen a shoosté o Ma-to Yeso rwore à, to kute gon mar-mo wu he m-mar à.*

33 **Biratus** warguru n-me o-hur. Wu agburu Yeso, wu zeeru, “¿Wo ro ko-Gwomo-wu un **Yahuda**-ne?”

34 Yeso shasuru wu, “¿Ka cot-o o un hi un du o? ¿Ko ye ken ye ruru wo ma-ut re?”

35 **Biratus** shasuru wu, “¿Ap, me ko-**Yahuda**-wu o? Ai, hun-ne ru un Gwomo-ne ye un kon-se Shir ne ye hante wo be un de. ¿Ya o nom?”

36 Yeso zeeru, “Gwomo-ut re to un hon dak-o to á. U rotte unze to un hono o-dak to, yan-neke-m re roa nom ur-gun taase a ya'as me be-de un **Yahuda**-ne, yan-yage-ut re. Amba gwomo-ut re kàne o to ro á.”

37 **Biratus** zeeru wu, “¿Ko-Gwomo-wu o ro?”

Yeso zeeru wu, “Bo o zee à, me ko-Gwomo-wu. Remen kááne o a mette me. Remen kááne o komo ne, um cownte hono o-dak remen um rurut o-nip. Koyan con-to o-nip ne, wu ro un raag un cor re.”

* **Bor-üş op uş-eer:32 18:32** Hyen komo: Yoha 3:14; 12:32.

³⁸ **Biratus** zeeru wu, “¿Ya un yo ne a m-zee o-nip?”

*A kupsute Yeso ut-ma a kemet wu
(Mati 27:15-31; Mark 15:6-20; Ruka 23:13-25)*

Bo wu zette kááne à, wu ja'asuru m-rwuun be-de un **Yahuda**-ne, wu zeeru ye, “Me de, me hyan **ba'as-de** wu nome á.

³⁹ Amba no un o ken jor-o ne, a nome **Biki-o m-Pas**, me no m-ho'osbe un neŋ wan-gaan wu ro gego à. ¿Ko no conog um ho'osbu no ko-Gwomo-wu un **Yahuda**-ne?”

⁴⁰ Ye 'yonsuru us-cor yokoko, ye zee, “Ay, wu ka wu á! Se de Barabas!” (Barabas ne wan-kwup-de un hun-ne wu rowe.)

Bor-us op us-jero

¹ Ka da-de ne, **Biratus** zeeru, “A neke un Yeso ne. A bu'uru wu us-sorog deen.”

² Karma-ne yeruru wu gond-o un yokor ur-hi. Ye cupuru wu cop-o jaas-o o ut-gwomo.

³ Ye zeeru m-ha be-de un wu, ye ro m-zee, “Hoog ru she'et, ko-Gwomo-wu un **Yahuda**-ne!” Ye ro wu un hwooge ut-raag.

⁴ **Biratus** dooru m-rwuun, wu zeeru ye, “Gwot no, wu ka um he no m-rwunte remen no nept unze me kum wu un de ken **ba'as-de** ne á.”

⁵ Ka da-de ne Yeso rwuunuru eso un gond-o un yokor ne un cop-o jaas-o ne. **Biratus** zeeru ye, “To, wu ka.”

⁶ Bo Gwomo-ne ye un kon-se Shir un dorog-ne ne yan'-er-de un **Pyo-o Shir** hyente wu à, ye

'yonsuru us-cor yokoko. Ye ro m-zee, "A kem wu o-**kan**! A kem wu o-**kan**!"

Biratus zeeru ye, "Neke no un hi un no, no he no kem wu. Amba me hyan wu un de ken **ba'as-de** ne á!"

⁷ **Yahuda**-ne shasuru, "Ai, te ro o-**karamsa** ne. Ka **karamsa**-o ne depete a ho wu remen wu muute hi un de un wu **Wà-wu Shir**."

⁸ Bo **Biratus** hogute ka ma-to à, wu ja'asuru hoge o-gyer.

⁹ Wu warguru m-cow un pyo un Yeso ne. Wu zeeru Yeso, "¿Ke ne o ne o rwuun?" Amba Yeso shas wu á.

¹⁰ Remen Yeso yagute wu m-shas, **Biratus** zeeru Yeso, "¿Woa shes me ut-ma á? ¿Wo nap unze me ur-beeb ne de un ho'os-m ru á, me tomso ne ur-beeb ne de un kam-m ru o-**kan** á?"

¹¹ Yeso zeeru wu, "Wott de ken beeb-de be un de á, yade urege unze Shir-ye ya'anu wo de rwuun-mo n-ton á. Remen kááne net-wu hante me be un du à, **ba'as-de** un wu jiishte **ba'as** un du."

¹² Bo **Biratus**, hoge kááne à, wu hooburu cow-yo wu ho'osté wu. **Yahuda**-ne ja'asuru 'yons us-cor yokoko. Ye ro m-zee, "Urege de o ho'oste wu ka, wo con ko-Gwomo **Sisar** o ka á. Ai, bo un wu musse hi un de un wu ko-Gwomo à, wu yagute **Sisar** ut-yage o ka."

¹³ Bo **Biratus** hogute ka ma-to à, wu rwuunuru un Yeso ne. Wu she'eturu un kwuur-o un piish ut-ma. Ka kwuur-o ro n-ton un "Gon o a gone ut-ta'ar à," o ye ro m-zee o-Gabbata à, un rem-de **ut-Ibra** à.*

* **Bo-ús op us-jero:13 19:13** Ko: ut-Arameki.

14 Ka ho-de ne, ho-de m-zonge de remen **Biki-o m-Pas**.†

Ho-ur ro ur-hi, wu zeuru **Yahuda**-ne, “Ko-Gwomo no wu ka!”

15 Ye ja'asuru 'yons us-kan yokoko. Ye ro m-zee, “A nom un wu ne! A nom un wu ne! A kem wu o-**kan**!”

Biratus zeuru, “¿A kem ko-Gwomo no o-**kan**?”

Gwomo-ne ye un kon-se Shir ye zeuru wu, “Ai, tett ko-Gwomo á, se **Sisar**.”

16 Ka da-de ne, wu ya'asuru Yeso be-de un ye, ye kemet wu o-**kan**.

A kamag Yeso o-kan

(Mati 27:32-44; Mark 15:21-32; Ruka 23:26-43)

17 Ye nekuru un Yeso ne. Yeso dekuru **kan**-o a hette wu m-kam á, ha-mo un be-de a m-zee *Caár-o ut-hi* á (**ut-Ibra**‡ ne ye ro o m-zee, *o-Gorogota*).

18 Kane o, ye kame wu o-**kan**. A kamag nen yoor tomso ne, Yeso dooru ye tet, wan-gaan un kom-o ur-kwanta, wan-gaan un kom-o ur-re. Yeso ro un tete-o un ye.

19 **Biratus** genuru m-gen, wu kamuru n-te o-**kan** o a kemte Yeso à. Rii-yo wu gene à, yo ka unze, “Yeso wu o-Nazaret, ko-Gwomo-wu un **Yahuda**-ne.”

20 Ka gen-mo a kemte Yeso à, **Yahuda**-ne karantute mo deen remen be-de a kame Yeso à, yow yow o-bo ne o. A geneg to **ut-Ibra**§, ut-Roma ne, **ut-Girik** ne.

† **Bor-us op us-jero;14 19:14** Biki-o Yahuda-ne rotte m-baks un ho-de Shir ruute ye o-Masar à. ‡ **Bor-us op us-jero;17 19:17**

Ko: ut-Arameki. § **Bor-us op us-jero;20 19:20** Ko: ut-Arameki.

21 Gwomo-ne ye ʊn kɔn-se Shir haaru be-ʊr **Biratus**. Ye zeeru Biratus, “Tasse o gen ‘Ko-Gwomo-wu ʊn **Yahuda**-ne’ á, se de o gen ‘Kà net-wu zeeg hi ʊn de ʊn wu ko-Gwomo-wu ʊn **Yahuda**-ne.’ ”

22 **Biratus** shasuru, “Ai, rii-yo ʊn gene à, ʊn geneg o ká.”

23 Bo karma-ne komte kam ʊn Yeso o-**kan** à, ye wonguru cop-to ʊn wur-o ʊn wu. Ye cooguru to kwukur-ut nass. Ko wu ke ko-karma-wu, wu dekuru kwukur-ur gaan. Ye dekuru matuku-de ʊn wu. Ka matuku-de ne komo, de ʊn wa-ur-gaan de ʊn hon-de ʊn de.

24 Ye zeeru hi ʊn de ʊn ye, “Taase a yoog-de, se de a nom no o-gwambe, a gut net-wu he de m-re à. Wu re ne à, wu wu ro wa-ur-matuku.” An nom kááne remen a shoosté rii-yo a gene n-me Ma-to Shir à, ʊnze,

“Ye wongute hi ʊn de ʊn ye cop-ut re.

Matuku ʊn de ne, ye nomuru o-gwambe ʊn de.”*

Ka bo-se ne ka karma-ne ye nome.

25 To, yow yow ʊn be-de a kame Yeso o-**kan** à, inu Yeso ʊn hen-ne inu ʊn wu ne, **Meri** ne ne’a Kirogos, **Meri** Magudarin wu, ye ro eso eso.

26 Bo Yeso hyente inu ʊn wu káne à, ʊn wangaan ne be-de yan-neke-mo ʊn wu, ʊn wu wu ro m-con ne à, yow yow ʊn wu ne. Wu zeeru inu-o ʊn wu, “Inu, wu ka waragte caane wà ru.”

* **Bor-ʊs op ʊs-jero:24 19:24** Hyen komo: Bong 22:18.

²⁷ Ka da-de ne, wu zeeru wan-neke-mo un wu, “Wu ro inu ru.” Cin bo un ka da-de ne, ka wan-neke-mo un wu wu dekuru wu, wu jituru wu un hur-o un wu.

Mar-m Yeso

(Mati 27:45-56; Mark 15:33-41; Ruka 23:44-49)

²⁸ Bo un rwor un ka ma-to Yeso nepse a komoste koyan, se de remen a shoosté ma-to a gene be-de un Ma-to Shir à, ka da-de ne, wu zeeru, “Me un hoge o-**swoot** o m-ho.”†

²⁹ De ken gora-de ro kon shoosse un ho-mo o-zambo ne káne. Ye musuru o-poog un ho-mo o-zambo, ye copuru ka poog-o n-te o-kang, ye tabburu un nu-o un wu.

³⁰ Bo Yeso suute ka ho-mo o-zambo mo à, wu zeeru, “A komoste koyan.” Ka da-de ne, wu kwumsuru ur-hi n-dak, wu argu m-mar.

A duug Yeso n-te o-tak

³¹ Untu ro ka ho-de, ho-de m-zonge remen **Biki-o m-Pas** de komo ne taase a yage u-to un ye n-te o-kan kemo **Ho-de ur-Wuwe** à, remen ka **Ho-de ur-Wuwe** de ho-ur gos-de de. **Yahuda**-ne konuru **Biratus** a jetem na-se un ye, ye meret hor-m-hor a jukt ye.

³² Karma-ne haanuru, ye jetemsuru na-se un ka nen yoor-ye ye a kame un Yeso ne à.

³³ Bo ye woonte be-ur Yeso à, ye 'woss wu be'essute wu mereste. Ye jet na-se un wu á.

³⁴ Se de wan-gaan be-de un ka karma-ne ye, wu duuru wu o-tak n-te n-gen. Hyó-m rwuunuru m-ho ne.

† **Bor-us op us-jero:28 19:28** Hyen komo: Bong 69:21; 22:15.

³⁵ (Net-wu hyane à, wu nomuru swo-se un ka ma-to remen no sheret un ce un no ne. Ka swo-se ne nip-o. Wu nepste komo ne nip-o wu ro m-rwor.)

³⁶ An nom kááne, remen a shoosté Ma-to Shir unze, “Ko caar-yo un wu o-gaan a he de yo m-jet á.”[‡]

³⁷ N-me un de ken be-de un Ma-to Shir to zeeg, “Ka net-wu wu ye duu à, yea gwoť wu.”[§]

Juk Yeso

(Mati 27:57-61; Mark 15:42-47; Ruka 23:50-56)

³⁸ Ka da-de ne, **Yusuhu** wu o-Aramatiya wu ro **wan-neke-m Yeso** wukusse remen gyer-o un **Yahuda**-ne à, wu konuru **Biratus** cow-yo wu dekt u-ur Yeso. Biratus ya'uru wu o-cow. Wu dekurú u-ur Yeso.

³⁹ Nekodimu komo ne, net-wu haane haan-mo ur-takan m-tet be-ur Yeso à. Wu haanuru ut-po'og ne to un 'yo-se m-shi'igin se a m-aag us-**mur** à, un to ken to ne to a m-aag **arro** à, kutukse un rigiza-o gaan.*[†]

⁴⁰ Ye dekurú u-ur Yeso, ye yeruru de un gundur pus-de mosse un ka rii-yo m-shi'igin to ne bo **Yahuda**-ne ro m-nom da-o un duk à.

⁴¹ Be-de a kame Yeso o-**kan** à, de ken wak-de us'-yo de ro kon, yo hun-ne rotte m-hur m-yo à. Ka wak-de ne saag ro kon kane o-pu o, o a take

[‡] **Bor-üş op uş-jero:36 19:36** Hyen komo: Rwuu 12:46; Oog 9:12; Bong 34:20. [§] **Bor-üş op uş-jero:37 19:37** Hyen komo: Zeka

12:10; Hyan 1:7. * **Bor-üş op uş-jero:39 19:39** ut-Girik: Nu-se un ka rigiza-o woose kiroguram-ut ur-kwooz un op-ut taan [35].

[†] **Bor-üş op uş-jero:39 19:39** Hyen komo: Yoha 3:1-2.

he'edbe un net un o á. Pak-o o-ta'ar o. O wooste kuke-ur rek-de de o-kur.

⁴² Untu ro ho-de ut-zonge de remen **Biki-o m-Pas** o un **Yahuda**-ne de à, komo ne saag ro yow yow un káne ne un ka be-de a kemte Yeso ne o-**kan** à, ye neksuru Yeso káne.

Bor ur-kwooz

Ine-m Yeso ut-marimar

(Mati 28:1-8; Mark 16:1-8; Ruka 24:1-12)

¹ Ho-de o-Rahadi, **Meri** Magudarin haaru un saag tet-m-tet. Wu hyanuru a dosste o-ta'ar un ish un saag.

² Wu somnuru o-rek be-ur Simon Bitrus un ka **wan-neke-m Yeso** wu ne, wu Yeso ro m-was un wu ne à. Wu zeeru, "A dekste u-ur Gos-wu un saag. Te napu ne be-de a heete de á."

³ Se Bitrus un ka **wan-neke-m Yeso** wu ne, wu Yeso ro m-was un wu ne à, ye ruuru, ye ro un kaw un saag.

⁴ Kap mo un ye yoor-ye ruuru us-rek. Ka wangaan-wu, wu Yeso ro m-was un wu ne à, wu takuru Bitrus co. Wu ba'uru wu m-wo be-de un saag.

⁵ Wu kakturu, wu ro m-segbe n-me. Wu hyanuru ka gund-o pus-o o, o a hokke u-ur Yeso à, o ro esse. Wu ne wu cow á.

⁶ Ka da-de ne, Simon Bitrus woonuru un n-jim de un wu, wu cowuru un saag. Wu hyanuru ka gund-o pus-o o esse.

⁷ O ro mosse un ka gund-ur pus-de de ne de a ro yerute Yeso ur-hi à. Ka gund-de pussuru un hi un de un de, de yage ká gund-o un juk-o un hon.

⁸ Se ka wu Yeso ro un was à, wu ba'e m-wo un saag à, wu cowuru un ce un wu ne. Wu hyanuru, wu sheruru unze Yeso inute un hoog ne.

⁹ Ye ro nak unze Ma-to Shir ro gense unze wua ine un hoog ne á.

*Yeso rwuntute hi un de un wu
be-ur Meri Magudarin*

(Mati 28:9-10; Mark 16:9-11)

¹⁰ Ká **yan-neke-m Yeso** ye nen yoor-ye argu jo o-hur.

¹¹ **Meri** ro eso un ish un saag us-'won. Wu ro un ka 'won-se, wu kakturu, wu segburu ish un saag.

¹² Wu 'wossuru **yan-tom-ye Shir** nen yoor un cup-to un gund-ut pus-to ne tara be-de u-ur Yeso ro'e russe à, wan-gaan so ur-hi, wan-gaanu ne so us-na.

¹³ Ka **yan-tom-ye Shir** ye, ye cituru **Meri**, “¿Remen yan o wotte us-'won?”

Wu zeeru ye, “Ai, a dekste Gos-wu re, me napu ne be-de a heete wu á.”

¹⁴ Bo wu rurte kááne à, wu byanduru, wu 'wos Yeso wu ka eso. Amba wu nap unze Yeso wu á.

¹⁵ Yeso cituru wu, “¿Ne'a, remen yan o wotte us-'won? ¿Wan wu ne wo o-hoob?”

Meri ro o-gwoť wu hyene wu zee wa-o-kat-wu cite wu, wu zeeru wu. “Gyer Shir, urege wo deke wu, o ruru me be-de o esse wu à, um dekt wu.”

¹⁶ Yeso zeeru wu, **“Meri.”**

Wu zeeru **ut-Ibra,*** “Rabboni!” (Unze Wa-ur-Yoos).

¹⁷ Yeso zeeru wu, “Wo bop me á, har m-moka me un go da be-ur Tato re á tokon. Se de o neke

* **Bor ur-kwooz:16 20:16** Ko: ut-Arameki.

be-ur or re ne, o ruru ye unze man de be-ur Tato re, komo ne Tat no, Shir re wu ro, komo ne Shir no.”

¹⁸ Se **Meri** Magudarín wu haaru, wu zeeru **yan-neke-m Yeso**, “Um hyanag Gos-wu!” Komo wu ruru ye ma-to Yeso ruru wu à.

*Yeso rwuntute hi un de un wu
be-de yan-neke-mo un wu*

(Mati 28:16-20; Mark 16:14-18; Ruka 24:36-49)

¹⁹ Ka de ur-ryot, ká ho-de o-Rahadi de, ish-se ut-kuke se un **yan-neke-m Yeso**, ro tigusse, remen un gyer-o un yan-co o un **Yahuda**-ne. Se Yeso wu woonuru, wu esuru n-tete o un ye, wu zeeru, “M-gwugwu be un no!”

²⁰ Bo wu zette kááne à, wu kuturu ye ut-kom un gen-yo un wu ne. Yan-neke-mo un nomuru zak-o un hyan-mo un wu.

²¹ Yeso dooru m-zee, “M-gwugwu be un no! Bo Tato re tomne me à, ka bo-se ne, o um tome no.”

²² Bo wu rurte kááne à, wu hururu ye **Kukt-o Shir**. Wu zeeru ye, “Goks no Yo-mo un **Kukt-o Shir**.”

²³ Kap bo un ye no sokse **ba'as-to** un ye à, Shir soksute ye to. Ye no sokse ne **ba'as-to** un ye á, Shir sokse ye to á.”†

Yeso un Tomas ne

²⁴ Da-de Yeso haane be-de yan-neke-mo un wu à, Tomas ro mosse un ye ne á. Tomas ro wangaan be-de un ka nen op un yoor-ye, (wu a m-aag ko-Pese à).

† **Bor ur-kwooz:23 20:23** Hyen komo: Mati 16:19; 18:18.

25 Ye ken **yan-neke-m Yeso** ye, ye zeeru wu. “Te hyanag Gos-wu na!”

Amba wu zeeru, “Un ya um hyanag wu-yo o-kusa un kom-to un wu, um ru o-jow un yo á, um ru tomso ne kom-o re un riib-o un gen-ye un wu á, man sher á.”

26 Bo a rewute ho-ut eer à, yan-neke-mo un wu ro o-hur mosse un Tomas ne. Ye tigusse us-ish. Yeso haanuru, wu esuru n-tete o un ye. Wu zeeru, “Sarruma-o no!”

27 Wu zeeru Tomas, “Rwo jow-o ru kàne, o gut kom-o re. Tapan kom-o ru kàne komo ne o ci gen-o re. Taase o she'et wan-koob-de m-sher á, amba sher unze me m-hoog ne komo.”

28 Tomas shasuru, wu zeeru, “Gos-wu re! Shir re!”

29 Ka da-de ne, Yeso zeeru wu, “¿Remen o hyanag me o hante o sherte? Ya-o-kwum-ye, ye hyane me á, amba ye shereg.”

Yo hante a genet ka takurda-o à

30 Yeso nomog rem-se ut-hyat deen un hon-n-hon un yish-ye un yan-neke-mo un wu se a gene un ka takurda-o á.

31 Amba men gen to ka remen no sheret Yeso wu ro **Kiristi, Wà-wu Shir**, no kumut hoog no shere un jin-de un wu.

Bor ur-kwooz o-gaan

Yeso un ship un jan-ye ut-hyat ne

¹ Ka da-de ne, Yeso rwuunuru be-de yan-neke-mo un wu komo, n-riib un Mar-o o-Gariri.* Ka bo-se ne, o wu rwunte hi un de un wu.

² Simon Bitrus ne un Tomas (wu a m-zee ko-Pese à), un Nataniyar ne (ko-wa-o-Kana dak-o o-Gariri), un yakar ne ye ma Zebedi, un ye ken yan-neke-mo un wu ye ne nen yoor, kap mo un ye ye ro mosse.

³ Simon Bitrus zeeru ye, “Men ha ship un jan.”

Ye zeeru wu, “Ko te tea doru wo.” Ye ruuru. Ye heburu m-ho o-hat ne. Amba ye hoks ship un rii un ka tet-mo á.†

⁴ So un gas-o un ish, ye ro n-me o-mar, ye hyanburu net-wu ka eso n-riib, amba ye nap unze Yeso wu á.

⁵ Yeso zeeru ye, “Yan-yen-de ne, ¿ko no hoog jan?”

Ye shasuru wu, “Ay.”

⁶ Wu zeeru ye, “Jorbu no o-yo un kom-o ur-re de o-hat. Noa kum jan.” Ye jorburu o-yo n-te m-ho har ye hoks m-nakan á, remen moor-to un jan.‡

⁷ Se ka wan-neke-mo un wu mo wu, wu Yeso ro m-was un wu ne à, wu zeeru Bitrus, “Gos-wu na wu hwaa!” Bo Simon Bitrus hogute unze Gos-wu wu un ye wu à, wu copuru cop-o un wu remen wu ro possussute cop-o un wu da-de wu ro'e m-senge, wu hebutu o-mar à.

⁸ Ye ka yan-neke-mo un wu ye, ye kuse n-me o-hat à, ye ro n-me un jan ne doro doro remen yett

* **Bor ur-kwooz o-gaan:1 21:1** ut-Girik: Mar-o o-Tiberiyos.

† **Bor ur-kwooz o-gaan:3 21:3** Hyen komo: Ruka 5:5. ‡ **Bor ur-kwooz o-gaan:6 21:6** Hyen komo: Ruka 5:6.

ur-hew o-riib ne á. Hew-de un ye n-riib m-ho ne us-na zungu-us tet-se.

⁹ Bo un rwuun-mo un ye o-zang, ye 'wossuru eng-to o-ra o-jan ne n-ton kane, komo burodi-ur ro kon kane.

¹⁰ Yeso zeeru ye, "Hante no ye ken jan-ye be-de un ye no bopne m-moka à."

¹¹ Simon Bitrus cowuru o-hat, wu naknuru o-yo shoosse un jan-ne nu-ye nu-ye zungu-o gaan un kwooz-ut yoor un op un tet [153]. Amba kap un nu-se un ka jan-ye ne ka yo-o o yooge á.

¹² Yeso zeeru ye, "Haan no, no beks." Be-de yan-neke-mo un wu ne komo ba un wu nome jaab-o ut-men, wu cit wu kowan wu wu ro à remen ye nepste Gos-wu un ye wu.

¹³ Yeso haaru, wu deknuru ka burodi-o, wu ya'asuru ye o o-jan ne.

¹⁴ Haan-m atette-mo ka Yeso rwuntute hi un de un wu be-de un yan-neke-mo un wu cin da-de a 'yonse wu ut-marimar à.

Yeso ne un Bitrus

¹⁵ Bo ye komte ur-beks à, Yeso zeeru Simon Bitrus, "Simon, wà **Yohana**, ¿wo jiishe or ru ne un con-ut re?"

Simon Bitrus zeeru wu, "Oho, Gos-wu re oho, ko wo de, o nepste um conog wo."

Yeso zeeru wu, "Nom gut-de un yan-dor re bo a un gut-de un ca à."

¹⁶ Wu dooru wu m-zee ayoore-o, "Simon, wà **Yohana**, ¿o conog me, ko?"

Wu zee, "Oho, Gos-wu re oho, ko wo, o nepste um conog wo."

Yeso zeeru wu, "To, nom gut-de un yan-dor re."

17 Yeso dooru wu m-cit kááne har atette-o, “Simon, wà **Yohana**, ¿wò me m-con?”

Bitrus naasuru ut-men remen ka rwor-m atette-mo mo Yeso zee, “¿Wò me m-con?”

Wu ne, wu zeeru, “Gos-wu re, ai, o nepste koyan kap. O nepste ne unze me wo m-con.”

Yeso zeeru wu, “To, nom gut-de un yan-dor re.

18 Me no m-rure o-nip, da-de un yakar-ut ru o ro un cupe un hi un du ut-matuku, o arguru co-o o cone à. Amba wo mongse, se wo tabbe ut-kom wu ken wu cupu wo, wu nek wo be-de wo cone á.”

19 (Wu un rwor kááne remen wu ro m-me'es un gon mar-mo Bitrus hette wu sekemste Shir à). Bo Yeso komte m-rwor kááne à, wu zeeru Bitrus, “Dond me.”

*Yeso un ye ken yan-neke-mo
un wu ye ne*

20 Bitrus byanduru, wu 'woss ka **wan-neke-m Yeso** wu, wu Yeso ro m-was à. (Ka net-wu ro tosse un her-o Yeso un ka biki-o à. Komo ka net-wu cituru Yeso, “Gos-wu, ¿wan-wu ne he wu m-ya'as?”)§

21 Bo Bitrus hyente wu à, wu zeeru Yeso, “Gos-wu re, ¿wu ka net-wu ne? ¿Ya he wu m-kor?”

22 Yeso zeeru wu, “Ko me zee wua nom hoog har um muunté, ¿ya daaru wo? Wo de, dond me.”

23 Remen kááne ka ma-to yasuru be-de un or un ye ne unze ka **wan-neke-m Yeso** wu, wu he de m-mar á. Amba Yeso zee kááne wu he de m-mar á.

§ **Bor ur-kwooz o-gaan:20 21:20** Hyen komo: Yoha 13:25.

Wu un zee, “Ko men zee wua nom hoog har um muunté, ¿ya daaru wo?”

²⁴ Wu, ka **wan-neke-m Yeso** wu, wu ro Yeso m-su ye un ka ma-to. Wu gene to tomso ne. Te nepste ne unze su'e-mo un wu hond hond o.

Se ken rem-se ut-moor ne

²⁵ Se ken rem-se ro kon ut-moor ne se Yeso nome à. U rotte unze a geneg ma-to un se un gaan un gaan, me um hyan ko hono o-dak un hi un de un o, o roa hoks dek un ka takurda-to a he m-gen á.

ut-Hun

The New Testament in the ut-Hun language of Nigeria

copyright © 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: ut-Hun

Contributor: WBT Central Zone

All rights reserved.

2025-07-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 26 Jul 2025 from source files
dated 9 Jul 2025

c0c13181-081b-50cb-89bb-9a36796100b2